Է· ՏԱՐԻ 2054 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 14 ՏՐԻ 4383–Հ· Տ· 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–Ն· Տ· 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ· 18 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԵՒ ... ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ... ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

آره ولك درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար ... [illegible]	160
» » [illegible]	80
» » [illegible]	40
Գաւառաց »	200
» » [illegible]	100
Օտար երկիրներ »	56
» » [illegible] »	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԵՌԲԵԱԿ ՆԻԶԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Պ· Քրիսփի ընտրական փառաւոր յաղթանակ մը տարաւ․ Իտալիոյ Երեսփոխանաց Ժողովն 508 անդամէ կը բաղկանայ, և ասոնց չորս հինգերորդը կառավարական երեսփոխաններ են նորակազմ Ժողովոյն մէջ․ Աւելի կատարեալ յաջողութիւն մ'չէր կրնար ակնկալել Պ· Քրիսփի․ Պառատախօս Արմատականք չարաչար խայտառակեցան․ Այս Արմատականք խոշոր խոշոր բաներ կը գործածէին Պ· Քրիսփիի եւ իւր քաղաքականութեան դէմ․ Իտալեան ժողովուրդը վճռապէս ցոյց տուաւ թէ կը հաւանի ժողովրդական նախարարապետին ուղղութեան ներքին և արտաքին խնդրոց մէջ․ Արմատականք Ֆրանսայի նկատմամբ համակրանք կը ցուցնեն, ո՛չ միայն որովհետեւ Ֆրանսա ժամանակաւ բարիք բրած է Իտալիոյ, այլ և վասն զի Ֆրանսա հանրապետական է, և Արմատականք նոյն գրութեան Իտալիոյ մէջ հաստատուիլ հաճութեամբ պիտի տեսնեն․ Այս զգացմամբ Արմատականք հակառակ են Եռբեակ Նիզակակցութեան, որ Ֆրանսայի դէմ ուղղեալ է․ Արմատականք ընդհանրապէս Եռբեակ Նիզակակցութեան և մանաւանդ Աւստրիոյ հակառակ են, ծայրայեղ անհամբերութեամբ և անքաղաքագիտութեամբ պահանջելով օր առաջ Իտալիոյ հետ միացեալ տեսնել զԹրիեսթէ՝ շրջակայ իտալախօս գաւառով, որ աւստրեան իշխանութեան ներքեւ կը մնայ․

Այս ամեն կէտերու վրայ իտալեան ժողովուրդը Պ· Քրիսփիի իրաւունք տուաւ․ Իտալիա կը փափաքի Եռբեակ Նիզակակցութեան պահպանման, որ այս ընտրութեամբ նոր ոյժ մը կը ստանայ․ Իտալեան ժողովուրդը չի փափաքեր հակաւստրեան ցոյցեր․ Ֆրանսայի հետ քաղաքական մերձեցում մը յառաջ բերելու չճապարեր, և վերջապէս կը հաւանի Վատիկանի և կղերին դէմ օրուան բաւական վարչապետին հետեւած քաղաքականութեան․

Այս պայմանաց մէջ, Պ· Քրիսփի ազատութիւն կը ստանայ նոր զօրութեամբ յառաջ տանելու իւր քաղաքականութիւն, որ աւելի հաստատութիւն և տեւականութիւն կը գտնէ, քանի որ այն քաղաքականութեան գլխաւոր պաշտօնէին դիրքը կ'ապահովի քանի մը տարիներու համար եւս․ Եւ կրնանք վստահ լինել թէ անակնկալ մը վերնալով քաղաքական ասպարէզէն, եւրոպեան խաղաղութիւնն եւս նոր երաշխաւորութիւն մը կ'ունենայ․

ՀՈԼԱՆՏԱ ԵՒ ԼԻՒՔՍԵՄՊՈՒՐԿ

Հոլանտացիք քանի մը տարիէ ի վեր կը գուշակէին իրենց գլխուն գալիքն, ուստի լիովին պատրաստուեցան, և իրենց Թագաւորին մահն յանկարծակի չբերաւ զիրենք․ Քանի մը տարիէ ի վեր ակնբեւ էր թէ հանգուցեալ Վիլհէլմ Գ· Թագաւոր արու ժառանգ պիտի չունենար․ Հոլանտա Թագուհւոյ մը իշխանութեան ներքեւ կրնայ կառավարուիլ, բայց Լիւքսեմպուրկի մեծ-դքսութիւնն, որ Հոլանտայի Թագաւորութեան հետ անձնական կապով մը միացեալ էր, իրեն յատուկ օրէնք մ'ունի, որուն համեմատ իւր վեհապետք զօրաւոր սեռէն եւեթ կրնան առնուիլ․ Հոլանտայի կառավարութիւնն ու խորհրդարանն ամեն բան առաջուց կարգադրեցին, որպէս զի անչափահաս Թագուհւոյ մը օրով Հոլանտայի մէջ Թագաւորական իշխանութիւնն արգելքի չբախի, և Լիւքսեմպուրկի բաժանումն Հոլանտայէն՝ օրինաւորութեան պայմաններու մէջ կատարի․ Այսպէս ալ եղաւ․ Երբ Օրանժեան վեհապետական հռչակաւոր դերդաստանին վերջին արու շառաւիղը շիջաւ յանձին Վիլհէլմ Գ· Թագաւորի, տասնամեայ աղջիկ մը, Վիլհէլմինա, հռչակեցաւ վեհապետուհի Հոլանտայի, ընդ խնամակալութեամբ իւր մօր․ Ինչպէս Սպանիոյ մէջ աւստրիացի արհիդքսուհի մը կը վարէ մանուկ Թագաւորի մը խնամակալութիւնն, և Սպանիացիներէն աւելի սպանիացի կը ցուցնէ ինքզինք, Հոլանտայի մէջ գերման իշխանուհի մ'է որ՝ իբրեւ մայր Հոլանտայի Թագուհւոյն՝ կ'ըստանձնէ անոր վրայ խնամակալութեան հոգն, և իբրեւ ճշմարիտ Հոլանտուհի կը ձեռնարկէ կատարել իւր փափուկ պարտաւորութիւններ․

Ֆրանսացիք աւելի հետաքրքիր են իմանալ թէ Լիւքսեմպուրկի մեծ-դքսական գահը գերման իշխանի մը անցնելուն պատճառաւ Լիւքսեմպուրկ գերմանական կեդրոն մը պիտի լինի՞ թէ ոչ․ Ֆրանսացիք ժամանակաւ զԼիւքսեմպուրկ իւրացնելու խորհուրդներ ունեցան, եւ Եւրոպիոյ կեդրոնին մէջ այդ փոքրիկ իշխանութեան բռնած կարեւոր դիրքը նկատելով, բնականապէս չեն ուզեր այսօր գերմանական ձեռքերու մէջ ինկած տեսնել զայն․ Անգղիական լրագիրք ոմանք կը կարծեն թէ գերման իշխանի մը տիրապետութեան ներքեւ վաղ կամ անագան Լիւքսեմպուրկ գերման Կայսրութեան շրջանակին մէջ պիտի իյնայ․ Փարիզեան լրագիրք այսպիսի փախճանի մը չեն փափաքիր անշուշտ, և կը յուսան իսկ թէ այնպիսի բան չպիտի պատահի երբեք․ Իրաւունք ալ ունին այսպէս խորհելու․—Նախ որ Լիւքսեմպուրկցիք իրենք ջերմապէս յարեալ են իրենց ինքնօրէն գոյութեան, և փափաքող չեն գերման Կայսրութեան զինուորական և դրամական ծանր բեռներուն տակ մտնել․ Արդէն ֆրանսական կուսակցութիւնն եւս բաւական ազդեցիկ է Լիւքսեմպուրկի մէջ․ Նասաուի Ատոլֆուս դուքսը նոյն գերման իշխանն է որոյ դքսական երկիրը Բրուսիա գրաւեց իւրացուց 1866ին, Աւստրիոյ դէմ մղած յաղթական պատերազմէն ետև․ Հաւանական չէ որ այսպիսի գերման իշխան մը տարօրինակ հակում մը ցոյց տայ իւր նորստաց վեհապետութիւնն եւս գերման Կայսրութեան ենթարկելու․

Եւ արդէն պակաս չեն գերման իշխաններ որք Գերմանիայէն դուրս վեհապետական պաշտօններու կոչուելով՝ բոլորովին ինքնուրոյն ընթացքի մը հետեւած և իրենց անկախութիւնն անվթար պահած են․ Սաքս-Քոպուրկ-Կոթայի իշխանական տունը զուտ գերմանական է, և վեհապետներ տուած է Պելճիոյ, Փորթուկալի, և Պուլկարիոյ․ Արդի իշխանն եւս նոյն դերդաստանին կը պատկանի․ Անգլիոյ վեհապետն եւս օր մը նոյն դերդաստանին մէկ անդամը պիտի լինի, քանի որ Անգլիոյ արդի գահաժառանգին՝ Կալլէսի իշխանին՝ հայրը Սաքս-Քոպուրկ-Կոթայի իշխան մ'էր․ Բայց Պելճիոյ արդի վեհապետն ամեն բանէն յառաջ պելճ մ'է, Փորթուկալի վեհապետը՝ փորթուկեցի, և Պուլկարիոյ իշխանն որ պուլկարերէն ուսած է յաջողապէս, հոգւով ու մարմնով պուլկար մ'եղած է կատարեալ․ Ինչո՞ւ համար Լիւքսեմպուրկի նոր մեծ-դուքսն եւս ամեն բանէ յառաջ Լիւքսեմպուրկցի չլինի արդարեւ․ Հետեւ, կը հարցունեն Փարիզեան լրագիրք, և շատ իրաւունք ունին, հակառակ բոլոր այն խորհրդոց որք երբեմն Պիսմարք իշխանին վերագրուած են՝ զԼիւքսեմպուրկ գերման Կայսրութեան հետ միացնելու մասին․

ՏՔԹ· ՔՈԽ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նոյմ. 23ին Ֆրեդերիկ Կայսրուհին այցելեց Փրոֆ· Քրաուզէի փորձառական հիւանդանոցն, և Փրոֆէսօրն և Տքթ· Քոխ իրեն ցոյց տուին իբր 50 հիւանդներ որք Տքթ· Քոխի դրութեամբ կը դարմանուին․ Կայսրուհին ուշադրութեամբ տեսաւ Տքթ· Քոխի դեղին գերազանց ազդեցութիւնն արտաքին հիւծախտային երեւոյթներուն (lupus) և յօդուածներու հիւծախտին վրայ, թէեւ կատարեալ բուժման ո՛չ մէկ դէպք դեռ եւս կրնար ներկայացուիլ Ն· Վեհափառութեան․

—Ի Բէօլն 45 բժշկաց ներկայութեամբ փորձեր եղան, և անմիջապէս հաստատեցաւ Տքթ· Քոխի դեղին մեծ արժէքն իբրեւ միջոց հիւանդութեան բնութիւնն իմանալու (diagnostique)․ Աղջկան մը վրայ կասկած կար թէ հիւծախտաւոր է, բայց կուրծքը մտիկ ընելով և Թոքը քննելով բժիշկներ բան մը չէին կրնար իմանալ, և զօրաւոր մանրադիտակով իսկ միկրոբի ո՛ և է հետեւանք չէր գտնուած․ Բայց Տքթ· Քոխի պատուաստէն փոքրիկ մաս մը ներարկուելով, հակազդեցութիւնն անմիջապէս զգալի եղաւ, և անհերքելի կերպիւ ապացուցուեցաւ թէ խեղճ աղջկան հիւանդոտ լինելուն նախապատճառն հիւծախտ է․ Բայց որովհետեւ տակաւին նոր սկսած է, յուսալի է փրկել զինք․

—Իբր 50 պէլժ Տոքթորներ արդէն կը գտնուէին Պերլինի մէջ, և ասոնցմէ իմացեր է Թ·յմ·ղի Թղթակիցը թէ Տքթ· Քոխի գիւտին մեծ արժէքը ճանչելով հանդերձ կ'ըսեն թէ առ այժմ պէտք չէ չափազանցել, որովհետեւ բացարձակ և կատարեալ բուժման ո՛չ մէկ դէպք տակաւին ներկայացուած է իրենց․ Իրաւ է որ, կ'ըսեն, դեղին կիրառութիւնն եւս նոր է տակաւին, քանի որ հազիւ 70-80 օր է յորմէ հետէ առաջին ներարկումներն եղան մարդկային արարածի մը վրայ․

—Տքթ· Քոխ ինքն եւս կ'ըսէ թէ իւր գիւտ իւր մտադրածէն աւելի կանուխ ի հրապարակ հանուած է․ Եթէ իրեն մնար, ժամանակ մ'եւս կը համբերէր, և տեսականապէս կատարեալ գիւտ մը գործնականապէս եւս կատարեալ արդիւնք կը ներկայացնէր՝ հատուածութեան․ Բայց զինք հարկադրեցին անժամանակ․ Անցեալ օգոստոսին, Պերլինի Բժշկական համաժողովոյն գումարումէն քիչ յառաջ, Փրոֆ· Ֆիրխով որ տեղեակ էր Տքթ· Քոխի գաղտնեաց, կայսեր մօտ գնաց, և բացատրեց թէ գերմանական գիտութեան համար օ՛րպիսի փառաւոր բան կը լինի եթէ Տքթ· Քոխ համագումարին Թոքախտի վրայ իւր գիւտին ու փորձառութեանց արդիւնքը ծանուցանէ գիտնական Եւրոպիոյ համախմբեալ ներկայացուցիչներուն․ Կայսրն ըմբռնեց գաղափարին մեծութիւնն, եւ կոչեց զՏքթ· Քոխ, որ համեստօրէն տարակուսեց թէ անպատրաստ է տակաւին յայտնութիւն մ'ընելու․ Բայց Կայսրը պնդեց, և այսպէս Բժշկական Համաժողովը զարմանքով լսեց Տքթ· Քոխի հռչակաւոր գիւտն, և յօրէ անտի յայտնութիւնք յայտնութեանց յաջորդեցին, մինչեւ որ Թոքախտաւորաց վրայ իւր փորձեր, զորս գաղտնի կ'ուզէր պահել, հրատարակ եղան բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ․

ՏՔԹ· ՔՈԽ ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐ

Թ·յմ·ղի Թղթակիցը կը հեռագրէ նոյմ· 25ին․

«Վերջերս երկիցս յայտնուեցաւ թէ Տքթ· Քոխ ինքն եւս Թոքախտէ վարակեալ է․ Այս կարծիքն այժմ կը հաստատէ նոյն ինքն Տքթ· Քոխ, որ կը խոստովանի թէ երբ իւր պատուաստէն ներարկեց իրեն՝ զգաց նոյն հակազդեցութիւնը զոր հիւծախտաւորք միայն կը զգան․ Հետեւեալ դէպքն եւս անուղղակի ապացոյց մ'է թէ իրօք մեծանուն փորձեան եւս զոհն է նոյն ախտին որուն դէմ կը մաքառի իւր գիւտով․—Պերլինի երիտասարդ և հանրածանօթ բժիշկ մը, որոյ անունը ծածուկ կը պահուի ի սէր իւր ընտանեաց, թէեւ ինքզինք քաջառողջ կը զգար, բայց բժշկական գիտողութեան առիթ ունենալու համար ինքն իրեն ներարկեց Քոխեան պատուաստն։ Եւ ահա գուշակեալ հակազդեցութիւնը տեղի ունեցաւ իւր վրայ, տենդ, փսխել, եւ այլ յաւակից ախտանիշք․ Եւ երբ բժիշկներ իւր Թոքը քննեցին, որոշ տեսան թէ թեթեւապէս վարակեալ է Թոքախտով․ Այս բժիշկ այժմ հիւանդանոցի մէջ կը դարմանուի․

—Նոյմ· 24ին պաշտօնապէս իմաց տրուեցաւ ի Պերլին գտնուող օտար բժիշկներուն թէ եւրոպեան ամեն հիւանդանոցներու բաւելու չափ պատուաստ պիտի հայթայթուի մինչեւ 15 օր․

ՏՔԹ· ՔՈԽ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Հնաւանդ շաբաթ օր ծանոյց թէ ֆրանսացի Տքթ· Փէան ի Փարիզ Սէն-Լուիի հիւանդանոցին մէջ Քոխի պատուաստը ներարկած է հիւանդներու, ի ներկայութեան բազմաթիւ ֆրանսացի բժիշկներու, և Տքթ· Քոխի գուշակած արդիւնքները գիտուած են հիւանդաց վրայ․

—Փարիզէ նոյմ· 24 Թուով կը հեռագրուի անգլ լրագրաց․

Տքթ· Շաֆիէ ֆրանսացի բժիշկն, որ Տքթ· Քոխի մօտ գացած էր, նոյմ· 24ին Փարիզ դարձաւ՝ 900 ներարկումներու համար բաւական պատուաստ բերելով, և Տքթ· Կարօնի հետ սկսաւ հիւանդաց վրայ ի գործ դնել․ Անմիջապէս ներկայացան 150 հիւանդներ․

—Փարիզի Բժշկական Համալսարանն իւր կողմէ իբրեւ պատուիրակ զՏքթ· Վիւրց (Բժշկական Համալսարանին աշխատանոցի անօրէնը) ղրկեց Պերլին, Քոխեան մէթոտն ուսնելու․

—Աւստրալիա եւս կը յուզուի ի լուր Քոխեան գիւտին․ Սիտնէյի Համալսարանին բնախօսութեան դասախօս Տքթ· Անտէրսըն, որ այս պահուս Անգլիա կը գտնուի, Նիւ-Սաութ-Ուէյլսի աւստրալեան կառավարութեան կողմէ հրահանգ ստացաւ Պերլին երթալու, նոր մէթոտն ուսնելու, և նոր դեղէն պաշար մը ձեռք բերելու յօգուտ աւստրալեան ժողովրդեան․

Պ· ՔՐԻՍՓԻ

Քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ օրուան մարդն է Պ· Քրիսփի, որ նոր վարկ, նոր ազդեցութիւն ստացաւ իւր ընտրական անօրինակ յաջողութեամբ․ Ընտրութեանց արդիւնքն իմացուելուն պէս, Ումպէրթօ Թագաւոր ինդակցական հեռագիր մը ղրկեց առ Պ· Քրիսփի, որ չորս կեդրոններէ միանգամայն ընտրուած է, և հպարտութեամբ կը տեսնէ որ իւր կառավարութեան ամեն անդամք եւս իրեն պէս յաջողած էին ուր որ ընտրելի են հանդիսացած․ Պ· Քրիսփի խնդակցական հեռագիրներ առաւ նաեւ Պ· Քափրիվիէ, Պիսմարք իշխանէն և Սալզպըրի մարքիզէն․ Փալերմոյի երեսփոխանութիւնն ընդունեց, իբրեւ իւր ծննդավայր․

Կառավարական նորակազմ մեծամասնութեան երեսփոխաններէն շատեր իրենց ընտրողաց խոստացան նոր տուրքեր չքուէարկել և սահմանափակել զինուորական ծախքերը․

ԱՆԳԼԻԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կը յիշուի թէ փետր· ամսուն Անգլիոյ մէջ Լինքըլնի եպիսկոպոսն ոմանց ամբաստանութեամբ ի դատ կոչուած էր Քէնթըրպըրի Արքեպիսկոպոսին եկեղեցական ատենին առջեւ, անկլիքան եկեղեցւոյ պաշտամանց մէջ կարգ մը ծէսեր խառնած լինելուն համար, հետեւողութեամբ Արեւելեան և Արեւմտեան եկեղեցեաց․ Ամբաստանողք ջերմագին բողոքականներ էին, որք թէեւ եպիսկոպոսական, բայց եկեղեցական պաշտամանց մէջ պարզութեան կողմն են․

Այս դատ քանիցս վարեալ յետոյ, վերջնապէս վճռեցաւ նոյմ· 9/21ին, ի ներկայութեան երկուց կողմանց եւ անծայրէ կարգեալ բազմաթիւ փաստաբանաց և մանրագիտաց եկեղեցական պատմութեան եւ օրէնսգրութեան․ Քէնթըրպըրի արքեպիսկոպոս արտասանեց իւր վճիռ, որոյ ընթերցումն հինգ ժամ տեւեց․

Քէնթըրպըրի արքեպիսկոպոսը ներկայացեալ ամբաստանութիւնները մանրամասնօրէն քննելով ըստ եկեղեցական պատմութեան և անկլիքան եկեղեցւոյ կանոնաց, անպարտ արձակեց Լինքըլնի եպիսկոպոսն, որ մոմ վառելու, խաչակնքելու, Ս· Հաղորդութիւնը պատրաստելու և բաշխելու և ուրիշ յարակից կէտերու վրայ թէեւ կանոնաւոր բողոքականաց զգացմանց հակառակ վարուած լինի, բայց բրիտանեական եկեղեցւոյ կանոնաց ուղղակի հակառակ չէ վարուած․ Արքեպիսկոպոսը կը հաստատէ «աւետարանական» աղօթքն բուն բողոքական կողմին թէ այս խորհրդանշանք և ծէսք կամ զարդարանք արգելք չեն հոգւոյ փրկութեան, և ծիսական կողմին ալ կը յայտարարէ թէ այս խորհրդանշանք, ծէսք կամ զարդարանք ինքնին էական նշանակութիւն մը չունին, և չարժեր այս երկրորդական և երրորդական խնդիրներով պառակտել Եկեղեցին, որ Չարին դէմ մեծ պայքար մը մղելու կոչուած է, յորում իւր ամեն զաւակաց անխտիր և սիրայօժար միաբանութեան և աջակցութեան կը կարօտի․ Քէնթըրպըրի Արքեպիսկոպոսը թէ՛ արդար եւ թէ հայրական որոշում մը տուաւ միանգամայն․

Լինքըլնի եպիսկոպոսին այսպիսի վճռով մը անպարտ արձակումը շատ մեծ տպաւորութիւն ըրաւ Անգլիոյ

—) 89 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Տիկին Տիւռան իմաստուն յամրութեամբ կը քայլէր դէպ ի կէտ նպատակին․ կը յառաջանար կանոնաւորապէս մասնաւոր ծրագրի մը համեմատ, մեծ ըզգուշութեամբ, չափազանց փափկութեամբ ու խոհեմութեամբ․

Տիկին Տըլօամ անսահման ուրախութեամբ խառն զարմացումով մը տեսաւ որ իր յուսացած երեւոյթը կը կատարուէր, աղջկան միտքը կ'արթննար, իմացականութիւնը զարմանալի կերպով կը զարգանար, զայն կաշկանդող կապանքներէն ազատած ըլլալով․

Դեռ վեց ամիս չանցած դաստիարակուհին այս հրաշքը կատարած էր․

Հիմայ, գրեթէ առանց ճգան, Օռօռ ամէն բան կը հասկնար․ իր կարողութիւններէն մին, ներքնատեսութիւնը արտաքոյ կարգի զօրութիւն մը ստացած էր․ [illegible] առանձին բան մը ըմբռնած, գուշակած էր, սահման մը գտած էր․ Իր գաղտողութիւնը գրեթէ միշտ մեծ ճշդութիւն մը ունէր․ Իրաւ է թէ իր սիրտն էր յաճախ իր մտածումները ներշնչողը․ Քանի որ բան կը սորվէր, այնչափ աւելի անհամբերութիւն կը զգար բաներ գիտնալու․ բայց դաստիարակուհին չէր ուզեր հեռանալ այն ծրագիրէն զոր պատրաստած էր, եւ ստիպուած էր յաճախ սանձ մը դնելու Օռօռի անյագ հետաքրքրութեան․ Անշուշտ մատաղ աղջիկ մը իրաւունք ունի սովորաբար իրեն տրուած կրթութենէն դուրս բաներ գիտնալու․ բայց այնպէս բաներ կան որոնց մեծ խոհեմութեամբ պէտք է դպչիլ․

Շատ զգուշութեամբ, փափկութեամբ և վարպետութեամբ է որ տիկին Տիւռան, բացատրելէ վերջ թէ ինչ են աշխարհը, ընկերութիւնը՝ որ կ'ապրի ամենուն յանկերութեան օրէնքներու հնազանդելով, օրէնքներ զորս պէտք է յարգել, որոնց պէտք է հպատակիլ, և անոր ըսելէ վերջ թէ ի՛նչ է քաղաքակրթութիւն, խօսեցաւ անոր կնոջ բազմաթիւ պարտքերուն, անոր կատարելիք մեծ պաշտօնին և այն տեղին վրայ զոր նա պիտի բռնէ քաղաքակիրթ ընկերութեան մը մէջ․

Ամենապարզ եղանակով մը կ'ուսուցանէր դաստիարակուհին․ Ամեն մէկ բանի մէկնութիւնը իր ժամանակին կուգար, և ամէն մէկ բան նիւթ կ'ըլլար ընտանեկան խօսակցութեան մը․

Յաճախ կը պատահէր որ բացատրութենէ մը վերջը, աղջիկը մտախոհ կը մնար, գլուխը կուրծքին վրայ հակած․ Իրեն ըսուած բանին վրայ խորհրդածութիւններ կ'ընէր, յետոյ, գլուխը վեր առնելով․

—Այո, կ'ըսէր, շատ լաւ հասկցայ․

Եւ դաստիարակուհւոյն շնորհակալութիւն յայտնելու համար, իր թեւերն անոր վզին կ'անցունէր եւ կը գրկէր զայն․

Օռօռ այդ բաները սորված ատեն երբեմն մեծ զարմացումներ կ'ունենար․ Այդ զարմացումներէն մին զգաց երբ տիկին Տիւռան ըսաւ թէ աշխարհիս մէջ երկու սեռէն ալ չարեր ու բարիներ կան, և թէ եթէ բոլոր քաղաքակիրթ ժողովուրդներն օրէնքներ ունին, այդ օրէնքներն հաստատուած են բարիները պաշտպանելու եւ նոյնպէս չարերը պատժելու համար․ Օռօռ դեռ մտածած չէր որ կարելի է չար ըլլալ․

Իր ուրիշ մէկ զարմացումն յայտնեց երբ իմացաւ թէ աշխարհիս մէջ կան շատ մը սովորութեամբ ընդունուած բաներ, թէ քաղաքակրթութիւնն որ իր օրէնքներով կարգ մը պարտքեր կը դնէ ընկերութեան վրայ, յաճախ բնութեան մեծ օրէնքներուն կը հակառակի․ Սակայն դիւրութեամբ հասկցաւ քաղաքակրթութեան սահուն բարիքներն, իրեն դաստիարակուհին իրեն ցուցուց թէ ինչ վիճակի մէջ էր աշխարհս բարբարոս ժամանակաց մէջ, երբ զօրաւորագոյնին օրէնքն ամեն օրէնքէ գերագոյն էր․

Արդէն տիկին Տիւռան կը սովրեցնէր անոր ժողովրդոց բարքերն իւրաքանչիւր դարու մէջ, եւ բաղդատութեամբ կ'ապացուցանէր թէ բացարձակապէս պէտք էր մարդկութիւնը քաղաքակրթել ընդհանուրին բարւոյն համար հաստատուած օրէնքներու հնազանդեցնելով զայն․

Օռօռին ըսելէ վերջ թէ բարիներ ու չարեր կան, անոր հիացումն ներշնչելէ վերջ այն ամեն բաներուն համար որք բարի են, գեղեցիկ ու մեծ, տիկին Տիւռան պարտաւոր էր պարկեշտ, ազնիւ և բարձր զգացումներուն հետ համեմատել մարդն անարգացնող կիրքերէն, մոլութիւններէն մէկ քանին․ Ցուցուց անոր մէկը որ կը բարձրանայ, կ'ազնուանայ աշխատութեամբ ու բարի գործերով, առաքինութեամբ, միւսը որ կը ստորնանայ, կը գձձանայ ոճիրներուն իր վրայ ունեցած սէրը, համարումը, յարգանքը կը կորսնցնէ, որովհետեւ գերի եղած է այն չար, աճելի կիրքերէն միոյն որ կրնայ ամենաբարձր կատարէն մարդս անարգութեան տղմին մէջ գահավիժել․

Տիկին Տըլօամ հիւր չէր ընդունէր․ Օռօռ միայն, անոր, իր դաստիարակուհւոյն եւ երբեմն ալ սպասաւորներու հետ կրնար խօսակցիլ․

Փողոցի մէջ, իր բաց պատուհանէն, և երբ կառքով կամ քալելով դուրս ելնէր, կը տեսնէր անցորդները, մարդեր, կիներ, աղջիկներ, ծերունիներ, տղաքներ, ուրիշ բան չէր գիտեր․ Սակայն, շնորհիւ տիկին Տիւռանի, աշխարհը բոլորովին անծանօթ բան մը չէր այլեւս իրեն համար․ Կրնար հիմակուընէ հօն մտնել և ուշադրութիւն գրաւել իր վարքով, իր շնորհով, իր խելքով, իր մտքին աշխուժութեամբ, թէեւ դեռ չունէր այն դաստիարակութիւնն, այն հաստատուն կրթութիւնը զոր դաստիարակուհին կ'ուզէր տալ իրեն․

Կարծես հրաշք մըն էր յաջողութեան զոր կատարած էր տիկին Տիւռան․ Օռօռ կը զգար զայս երբ կ'ըսէր․

—Ալ նոյնը չեմ․ կը Թուի ինծ թէ առաջ գոյութիւն չունէի․

Սակայն դեռ խնամով պահած էր իր նախկին կենաց յիշատակներէն մէկ քանին․ Իր հայրը չէր մոռնար․ ընդհակառակն յաճախ անոր վրայ կը մտածէր․ եւ երբ տիկին Տըլօամի վրայ կը խօսէր տիկին Տիւռանին, անոր ըսելու համար էր թէ որչափ բարի և գորովալից էր իր հայրը, և թէ որչափ արժանի էր սիրուելու․

—Ի՛նչ բերկրութիւն, ի՛նչ երջանկութիւն իրեն համար կ'ըսէր յուսալից աչքերով, երբ իր դարձին գտնէ զիս այնպէս որպէս դուք ըրիք զիս․

Իր Ատրիէն բարեկամն ալ չէր մոռնար․ Նա չէ՞ր որ առաջին անգամ լոյս մը շողացուցած էր իր խեղճ հիւանդ ուղեղին մէջ․ Հիմա չորս անձեր իր սրտին մէջ տեղ ունէին, իրեն համար բոլոր աշխարհն էին այդ չորս անձերն, զանոնք հօն կը պահէր, ուր հաւաքած էր, որպէս զի երբեք չբաժնուին իրարմէ․ Հիմակ որ ալ աղջիկ տղայ աղջիկը չէր․ գիտէր իր ըրածը․ Չէր մոռնար Ատրիէնը վասն զի իր առաջին բարեկամն եղած էր նա, վասն զի այն ամուսինն էր նա զոր կ'ուզէր ունենալ․ Յաճախ կ'ըսէր ինքնիրեն․

—Բան մը պակաս չունիմ․ ամբողջ է ընտանիքս․ հայրս, մայրս, դաստիարակուհիս, որ մայրիկս ալ է, և ամուսինս․

Տիկին Տիւռան չէր արգիլեր անոր խօսիլ իր առջեւ այդ երիտասարդին վրայ․

— Ատրիէն Բարիզի մէջ է, կ'ըսէր, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ ամեն օր դուրս կ'ելնենք և անոր երբեք չենք հանդիպիր․

—Բարիզն ա՛յնչափ մեծ է․ Այնուհետեւ կարելի է որ Պ· Ատրիէնը չպտըտի այն ժամերուն յորս մենք պուլվարներուն վրայ, ի Շանզ Էլիզէ և Պուլոնի անտառը կը շրջագայինք․

—Միշտ կը նայիմ չորս կողմս յուսալով որ զայն պիտի տեսնեմ․

—Դժուար է գտնել պուլվարներուն վրայ ուր շատ մարդ կ'ըլլայ․

—Գիտէք որ իմ աչքերս շատ սուր են․

—Ձեզ ուզեր արգիլել քեզ Պ· Ատրիէնին վրայ մտածելու, սիրելիս, բայց թերեւս կը խաբուիք․ Ո՞վ գիտէ թէ այդ երիտասարդը զձեզ արդէն չէ մոռցած․

—Ո՛չ, ոչ, ոչ, մի՛ ըսէք այդպէս․ Ատրիէն որ զիս կը սիրէր չկրնար մոռնալ զիս․

Օռօռ գիտէր որ Թատրոններ կան․ Քոռնէյլ, Ռասին, Մօլիէռ և ժամանակակից Թատերգակներէն հատընտիր գործեր անոր կարդացուած ատեն, տիկին Տիւռան բացատրած էր թէ ինչպէս այդ տեսիլներն և այդ կատակերգութիւններ բեմերուն վրայ կը ներկայացուին դերասաններու միջոցաւ որք իւրաքանչիւր անձի դերը կը կատարեն․

(Շարունակելի)

մէջ, որ իր քաղաքային մեծամեծ յառաջդիմութեանց հակառակ, միշտ հողածու է կրօնական խնդիրներու։ «Աւետարանական» կուսակցութիւնը շատ ցուեցաւ, և այս կուսակցութեան մտահոգութիւնները Թայմզ կ'արտայայտէ իւր նամ. 25ի երկար խմբագրականին մէջ, երբ կը յիշեցնէ թէ Անգլիացւոց և մանաւանդ անկլիքան կղերին մէկ ուսեալ և առաքինազարդ մասին մէջ ջերմ հակում մը կայ հին եկեղեցիներուն բառ կարի մօտենալու, թէ Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսը չէր կրնար անտեսել այս պայքար, յորում իւրաքանչիւր կողմն տարած յաղթութիւնն, որչափ եւս ինքնին աննշան, բարոյական կարեւոր հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Միակամ խնդիրք այն պայքարին յայտնի նշաններն են, և երբ ծիսական խնդրոց մէջ Արքեպիսկոպոսը ծիսական կուսակցութեան իրաւունք կուտայ, միանգամայն անուղղակի քայլ մը կ'ընծայէ նոյն կողմն՝ իւր ուղղութեան մէջ յառաջանալու և հետզհետէ Անկլիքան Եկեղեցին հին Եկեղեցեաց մերձենալու։

Թայմզ շատ ճիշդ կ'ըմբռնէ Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսին վճռոյն իմաստը, որ, ըստ աւելի Թայմզի, պատմական կարեւորութիւն մ'ունի և նոր դարագլուխ մը կը բանայ Անկլիքան Եկեղեցւոյն յուզեալ պատմութեան մէջ։ Բայց մեք կը կարծենք թէ Անկլիքան Եկեղեցւոյ շահերն արդի Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսը Թայմզի ո'և է խմբագրէն աւելի աղէկ կը հասկնայ, և քրիստոնէական անկողմնակալ տեսութեամբ մը նայելով խնդրոյն վըրայ, բնաւ անպատեհութիւն կարելի չէ տեսնել երբ Անկլիքան Եկեղեցին հին Եկեղեցիներուն կը մերձենայ տակաւ առ տակաւ։

Կրօնասէր Անգլիոյ մէջ օրուան խնդիրը Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսին վճիռն է, որ յուսալի է կ'արտադրէ ճշգիւ այն բարոյական տպաւորութիւն որ վայրապար կ'ահաբեկէ զԹայմզ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյ և Վսեմ. Արիֆ էֆէնտի Ունճեան չարաթ օրը Բ. Դուռն երթալով, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ներկայացան և Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հօր հետ իրենց կատարած բանակցութեանց վերջնական արդիւնքը հաղորդեցին Ն. Բարձրութեան։

Ստոյգ կ'իմանայ թէ, Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի ուխտի համար Երուսաղէմ երթալուն, կայս. Իրատէ մը արտօնութիւն շնորհած է։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն հրամայած է Ելմտական նախարարութեան վճարել Ն. Ամենապատուութեան անվճար մնացած ամսաթոշակները։

ԹՈՒՂԹԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՏՔԹ. ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ. ՍԱՆՃԱՔՃԵԱՆԻ

Հայ և օտարազգի բժշկաց ընտրեալ խումբ մը և Սանճաքճեան ու Գաբրիէլեան ընտանեաց բազմաթիւ բարեկամք արժանավայել յարգանք մը ընծայեցին երէկ ողբացեալ Տոքթ. Մկրտիչ էֆ. Սանճաքճեանի յիշատակին, ներկայ գտնուելով յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին որ կատարուեցաւ մեծաւ շքով։ Առաւօտեան Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ յատկապէս պատարագ մատոյց Գեր. Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս Մուրատեանց՝ ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն որոյ մարմինը փոխադրուած էր յեկեղեցի։ Ժամ 7ին կատարուեցաւ յուղարկաւորութիւնն։ Եկեղեցական դասէն ներկայ էին Գեր. Մելքիսեդէկ Սրբազան, Գեր. Ալէքսանեան Սրբազան, վարդապետք ու քահանայք։ Իբր ազատիր դասին մէջ կեցած էր Գեր. Գէորգ Ն. Վ. Իւթիւճեան։ Յուղարկաւորաց ընտրեալ բազմութիւն մ' զոր կը կազմէին Գատըգիւղի բոլոր հայ երեւելիք, Օրթագիւղէն, Բերայէն և այլ թաղերէ պատուաւոր ազգայնոց բազմութիւն մը՝ համախմբուած էր եկեղեցւոյն մէջ ու դուրսը։ Դամբանականը խօսեցաւ Գեր. Մելքիսեդէկ Սրբազան, աշխարհային տառապանաց վրայ հակիրճ տեսութենէ մը յետոյ՝ բացատրելով հոգեւորականաց կոչումը հոգեկան վէրաց ամոքման մասին և բժշկաց կոչումը մարմնական ցաւոց ամոքման մասին, և մանաւանդ խօսքն հանգուցելոյն վրայ՝ բացատրեց թէ ինչպէս, տակաւին երիտասարդ, Տոքթ. Սանճաքճեան լիովին ըմբռնած էր բժշկական արուեստին բարձր նշանակութիւնն և այդ ընդանմամբ ի գործ կը դնէր զայն, նոյնքան իբր ճարտար վիրահատ որքան իբր խոհուն իմաստասէր։ Քարոզիչ Սրբազանն յիշեց նաեւ հանգուցելոյն ընտանեկան մաքուր և օրինակելի կենցաղն, յորում կը փայլէր գորովագութ հայր և ամուսնոյ ձիրքերով, առ որ կը համապատասխանէր իւր մաքրափայլ ամուսին որ անվհատ մաքառած էր մինչեւ վերջին վայրկեանն՝ իւր ամուսնոյն ցաւերն ամոքելու համար բժշկական կարելի եղած ամեն խնամքներով և անձնուէր հոգածութեամբ ու գորովներով։ Հուսկ յետոյ Հոգւոյն Սրբոյ մխիթարութիւնն հայցեց հանգուցելոյն ընտանեացն ու բոլոր սիրելեաց։

Յաւարտ դամբանականին, դագաղն հանուելով եկեղեցւոյն փոխադրուեցաւ ի գերեզմանատուն, մեծահանդէս թափօրով։ Դագաղին ծոպերը բռնած էին հանգուցելոյն մտերմագոյն բարեկամք և պաշտօնակիցք՝ Տոքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան, Տոքթ. Շէքիպ պէյ, Տոքթ. Յակոբեան էֆ., Տոքթ. Կիւլլապ պէյ, առատամտարդժ Տոքթ. Շէրպէթեան էֆ. և Յ. էֆ. Մերհամէթճեան՝ ի դիմաց գեղագործաց դասուն։ Ասոնց քովէն կ'ընթանային՝ սեւ չղարշով ծածկուած մամբ ի ձեռին՝ հայ և Թուրք երիտասարդ բժիշկք, հարիւրապետ ասպետաւ, որք իրենց ուսումը գործնականապէս կը կատարելագործեն Հայտար փաշայի Հիւանդանոցին մէջ որոյ վիրաբուժապետն էր Տոքթ. Սանճաքճեան։ Դագաղին առջեւէն կը տարուէին պսակներ զորս նուիրած էին Տոքթ. Աճէմեան պէյ՝ ի դիմաց Հայտար փաշայի հիւանդանոցի ուսուցչական մարմնոյն և պաշտօնէութեան, Գատը գիւղի Ազգասէր Ընկերութիւնը, Տոքթ. Յակոբեան եւ Անտոն էֆ. Աղաեան։ Դագաղին կը հետեւէին իւր ազգիկը՝ Ազնուաշուք Գաբրիէլ էֆէնտի Գաբրիէլեան եւ հանգուցելոյն մօտաւոր ազգականք՝ շրջապատեալ ի բարեկամաց։ Եկեղեցւէն դուրս ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը եկած միացած էր յուղարկաւորաց։ Թափօրին առջեւէն կ'ընթանային թաղապետական պաշտօնեայք, ոստիկանք եւ երեսուն զինուորք Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցէն։ Այս հաստատութեան գրեթէ ամբողջ պաշտօնէութիւնը ինչպէս նաեւ վերաբուժական ուսանողք պարտականութիւն համարած էին իրենց ողբացեալ պաշտօնակցի եւ ուսուցչի դագաղին հետեւիլ մինչեւ իր հուսկ յետին բնակարանը։ Այս առթիւ, հանգուցելոյն ընտանիքը խորապէս զգածեալ էր եւ իւր դառնակսկիծ վիճակին մէջ երախտագիտութեամբ լցուած առ Վսեմ. Մէհմէտ փաշայ, տնօրէն յիշեալ հիւանդանոցին, որ իր կողմէ յատուկ ներկայացուցիչ մը ղրկած էր յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելով ցաւակցութիւն յայտնելու եւ զինուորական պատիւներ ընծայել տուած էր, ինչպէս նաեւ առ Վսեմ. Քաղաքապետն Րըստամ պէյ (որուն անձնական բժիշկն էր հանգուցեալն) որ նոյնպէս հաճած էր իւր կողմէ պաշտօնեայներ ղրկել ու ցաւակցութիւն յայտնել տալ։

Թաղումը կարի սրտայոյզ եղաւ և երբ հոգեհանգստեան վերջին աղօթքն արտասանեցին եկեղեցական դասք ու գերեզմանին հողը ծածկեց հանգուցելոյն դագաղն, գրեթէ ամեն աչաց մէջ արցունք մը կը նշմարուէր ու ամեն դիմաց վրայ դառն վշտի արտայայտութիւն մը՝ այսպիսի տաղանդաւոր բժշկի մը վաղաժամ կորստեանն համար։

Երէկ Օրթագիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ տիկին Էպրու Սիմոնեանի յուղարկաւորութիւնն ընդ նախագահութեամբ գիւղին քարոզիչ Գեր. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունիի որ հակիրճ դամբանաւ մը յիշեց հանգուցեալ տիկնոջ մայրական առաքինութիւններն և իւր զաւակաց դաստիարակութեան համար տարած խնամք։ Յուղարկաւորաց բազմութեան [illegible] ազգին մաս կը կազմէին հայ ուսուցի[illegible] պաշտօնակից[illegible] հանգուցեալ[illegible] երկու [illegible] Նշան էֆէնտի և Ռէֆիք էֆէնտի։ Դագաղն հանգիստ փոխադրուեցաւ [illegible] գիւղին գերեզմանատունն ուր ամփոփուեցաւ հանգուցեալ տիկնոջ մարմինը։

Այրի տիկին Բէմպէ Սանճաքճեան հրատարակաւ իւր շնորհակալիքը կը յայտնէ ամեն այն ազգականաց եւ բարեկամաց որք ներկայ գտնուած են իւր ողբացեալ ամուսնոյն ՏՈՔԹ. Մ. ՍԱՆՃԱՔՃԵԱՆ ԷՖ.Ի յուղարկաւորութեան ու թաղման տխուր հանդիսին և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքն արտայայտած են ի մխիթարութիւն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Պելկրատի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանեցաւ Սէրվէթ պէյ, երկրորդ քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Բեգրըշպուրկի։

Բեգրըշպուրկի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանեցաւ Վէլի պէյ, օսմանեան հիւպատոս Թըրհալայի։

Թըրհալայի օսմանեան հիւպատոս անուանեցաւ Նիհատ պէյ, երկրորդ քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Աթէնքի։

Աթէնքի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանեցաւ Ալիֆրէտ պէյ, երկրորդ քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Պելկրատի։

Մուսուլի Բանիյէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Նաջիֆ էֆէնտի։

Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ մաքսատան տնօրէն անուանեցաւ Զիհա պէյ, անդամ մաքսային ժողովոյ։

Մաքսային ժողովոյ անդամ անուանեցաւ Ազիզ պէյ, քննիչ Կ. Պոլսոյ և Ագրիանուպոլսոյ մաքսատանց։

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան Բ. ճիւղին տնօրէն Րիզա պէյի։

Միրմիրանի աստիճան՝ Հուտէյտայի կառավարիչ Իպրահիմ Բեամիլ պէյի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Տիարպէքիրի երեւելիներէն Սայիտ Ղալիպ պէյի, Քարբերդի Նահանգին Տէֆթէրտար Ռէճաէտտին պէյի և Սպարապետի Դրան շինութեանց և ամրութեանց ճիւղին թղթակցութեանց դիւանին դիր-տնօրէն Շիւքրի պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ նոյն ճիւղի հաշուակալութեան դիւանին դիր-տնօրէն Հըֆզի պէյի և Ուշաքի երեւելիներէն վաճառական Օսման էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Տոքթ. Քոխի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ Ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ ընդհանուր սպայակոյտի գծագրութեան ճիւղին տնօրէն Միրլիվա Ալի Շէրէֆ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ռումանական [illegible] մարտանաւուն հրամանատար Պ. Օրսիանոյի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Քաղդէացւոց պատրիարքին Հալէպի ու Պաղտատի փոխանորդներուն։

Այլ և այլ կարգի պատուանշանք ռումանական [illegible] զօրանաւին սպայից։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը շաբաթ օրն և Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա ու Քաղաքապետ Րըստամ պէյ երէկ կայս. պալատ գնացին և առին Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նիստին մէջ զբաղեցաւ նաեւ Մուտանիա-Պրուսա-Տօնիա երկաթուղւոյ գծին նկատմամբ Պ. Նակէլմաքերսի ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան միջեւ կնքեալ պայմանագրոյ քննութեամբն։

—Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա և Կրթական նախարար Վսեմ. Մինիֆ փաշա ապաքինած ըլլալով, ներկայ գտնուեցան Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի նիստին։

—Նախարարաց Խորհրդէն յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարն երկար խորհրդակցութիւններ կատարեցին կարեւոր խնդրոց վրայ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՀԱՅՔ

Սեբաստիոյ հայք, հերքելով Թան լրագրոյ այն լուրը թէ տեղւոյն Գեր. առաջնորդն ի կայս. պալատ ուղղեալ հաւատարմական հանրագրութիւն մը ստորագրած ըլլալուն համար չորս ծպտեալ մարդեր վրան յարձակած ու վիրաւորած էին, հեռագիր մը ուղղելով ի կայս. պալատ՝ իրենց հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւնը մատուցած և իրենց երախտապարտութիւնը յայտնած էին Վեհ. Սուլթանի կողմէ ամեն առթիւ եղած շնորհաց համար։

Արդ, այս հեռագիր Վեհ. Սուլթանի բարձր գոհունակութեան արժանացած ըլլալով, կայս. պալատան առաջին քարտուղարը զայս հաղորդած է Սեբաստիոյ կուսակալութեան, հեռագրով։

Հայոց երեւելիներէն Շահինեան Յակոբ եւ ուրիշ սսան-չորս անձանց ստորագրութիւնը կրող հեռագիրն, որ Սեբաստիայէն ուղղուած էր, մատուցուեցաւ Վեհ. Սուլթանին։ Այս կերպիւ հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւնը Ն. Վեհափառութեան բարձր գոհունակութեան արժանացաւ։ Վեհ. Սուլթանն հրամայելով՝ անոնց հաղորդել իւր այս գոհունակութիւնը, հրամայեց միանգամայն ծանուցանել որ թէեւ ժամանակէ մ'ի վեր հայոց մէջէն խռովութիւնք ծագած են, սակայն այս պարագայ բնաւ ջնջած չէ այն բարւոք համարումն զոր կայս. կառավարութիւնը ի վաղուց անտի կը տածէ հայ կայս. հպատակաց նկատմամբ։ Եւ ինչպէս այդ անզգամներ տէրութեան համարումէն զուրկ են, ընդհակառակն հաւատարիմ հպատակներ, որք իրենց հաւատարմութիւնը կարտայայտեն, միշտ կարժանանան տէրութեան հովանաւորութեանն ու վարձատրութեանը։

Վեհ. Սուլթանի առաջին քարտուղար
ՍԻՒՐԷՅԱ
28 Հոկտեմբեր 306

. .

Այս հեռագիր Սեբաստիա ժամանելուն, կուսակալն իւր պաշտօնատունը հրաւիրեր է նախորդ հեռագրին ստորագրողներն, որոց ներկայութեան ամենայն յարգանօք կարդացուեր է յիշեալ կայս. պալատան հեռագիրը, կուսակալն հասկնալի լեզուաւ ներկայից բացատրեր է հեռագրոյն պարունակութիւնն և ներկայք եւս ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրեր են վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին։

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Տպագրական Տեսչութիւնը Թուրք լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ Նոյեմբեր 13 Թուականաւ Էնկիւրիէն, Բաղէշէն, Քարբերդէն, Վանէն, Կարինէն և Հալէպէն եկած հեռագիրներու համաձայն, այդ նահանգաց մէջ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, որ և է դէպք չէ պատահած եւ թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։

ՆԱԶԸՄ ՊԷՅ

Ինչպէս կ'երեւի այս աւուր պատուանշանաց ցուցակին մէջ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշանով գնահատել Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյի բացառիկ ծառայութիւններն՝ իւր կարեւոր պաշտաման մէջ։ Թէեւ հազիւ մէկ քանի ամսէ ի վեր այս պաշտօնին կոչուած, Վսեմ. Նազըմ պէյ Ոստիկանութեան գործերու շատ փորձառու նախարարի մը պէս բարւոքած է իւր խնամոց յանձնեալ ճիւղը, լիակատար գոհունակութիւն պատճառելով կայս. կառավարութեան, և արժանանալով վեհապետական բարձր շնորհաց։

Ն. Վսեմութիւն երէկ կայս. պալատ գնաց և իրեն շնորհեալ պատուանշանին համար երախտագիտութիւն ու շնորհակալութիւն յայտնեց։

ՔԻՒՐՏ ՑԵՂԵՐ

Կարնոյ գաւառին պաշտօնական Էնվարը Շարքիյէ լրագրոյն մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

Թէև մեր զանազան տեսակ Աշիրէթներն ու Քիւրտերն հնազանդ են իրենց կառավարութեան, սակայն երբեմն ցեղային ինչ ինչ խնդրոց առթիւ միմեանց կը թշնամանան և երբեմն գտնեն կռիւներ տեղի կ'ունենան և մարդեր կը վիրաւորուին ու կ'սպաննուին։ Արդ, Պայազիտի գաւառին մէջ գտնուած Աշիրէթներու պետերը Նահանգին կեդրոնը հրաւիրուելով Իտարէի ժողովոյն առջեւ ծանուցուած է անոնց որ յետ այսօրիկ այդ տեսակ անհաճոյ դէպքեր տեղի չունենան և եթէ իրարու հետ խնդիր մը ունենան պէտք է դիմեն կառավարութեան, ըստ օրինի իրենց իրաւունքը պաշտպանելու համար։ Կուսակալը բացատրելով Վեհ. Սուլթանի արդարասէր փափաքները, խրատներ ուղղած է ցեղապետներուն, որք ստորագրութիւն տուած են թէ յետ այսօրիկ այդ տեսակ անհաճոյ դէպքեր չը պիտի պատահին։

Այս տեսակ ազդու խրատներ, որք կ'ըլլան յանուն Վեհ. Սուլթանին, աշիրէթներու և քիւրտերու վրայ մեծ ազդեցութիւն մը պիտի ընեն որով այս անօրէնութիւն եւս խիստ կարեւոր է անդորրութեան ու օրինապահութեան համար։

ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՔ

Ըստ տեղեկութեանց Սաադէի, ի Սիրքէճի շոգենաւային բեռնակիր Առաբել Փաստակը խօսքեր ըրած ըլլալուն համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է և քննութիւնները պարունակող գրութիւնք ինչպէս նաև ամբաստանագիրը վերաքննիչ ատեանն ընդհանուր դատախազին կողմէ յանձնուած են Եղեռնադատ ատենին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Հանրային Պարտուց վարչութիւնը ծանուցած էր ձեռնհաս իշխանութեան թէ դրօշմաթուղթի օրինաց համաձայն հարկ է Շիրքէթի Խայրիէի բաժնեթուղթերէն 2000 ոսկւոյ տուրք մը առնուլ իւր դրամագլխոյն համեմատութեամբ։ Պետական Խորհուրդն այս խնդրոյն վրայ խորհրդակցած և Առեւտրական նախարարութիւնն եւս խնդիրը հաղորդած էր Շիրքէթի վարչութեան։

Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նկատելով որ ընկերութեան բաժնեթուղթք անուանական են և թէ վաճառման ու փոխանցման պահուն ադոնց յատուկ թուղթերուն վրայ դրօշմաթուղթ կը փակցուին, կարծիք յայտնած է թէ այդ որոշումը բարեփոխել հարկ է և զայս մատուցած է Առեւտրական նախարարութեան։

. .

Նախապէս ծանուցեցաւ թէ Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նկատելով որ Պոլսոյ քարափանց պայմանագրոյն մէջ շոգեշարժ լաստեր բանեցնելու արտօնութիւն մը կայ, այս առթիւ Առեւտրական նախարարութեան դիմած էր։

Արդ, Շիրքէթի վարչութիւնը տեղեկագիր մը մատուցած է Առեւտրական նախարարութեան, որով կըսէ.

Պոլսոյ քարափանց պայմանագրոյն Ա. յօդուածին համաձայն քարափանց առանձնաշնորհման սահմանին մէջ, Ղալաթիոյ կողմէն Թօփխանէէն մինչեւ Ազապ Գաբու և Պոլսոյ կողմէն Սիրքէճիէն մինչեւ Ուն Գափան, դու կոչուած շոգեշարժ լաստեր պիտի բանին, այդ լաստեր որոշեալ սահմանէն դուրս չպիտի ելլեն, որ և է մենավաճառ ներքեւ չպիտի առնուին և լաստերու թիւը տեսնուած պէտքին համաձայն պիտի ըլլայ։ Սակայն Շիրքէթի Խայրիէն կայս. Ֆերմանով մենաշնորհ ստացած է Գարաքէօյի կամուրջէն սկսեալ մինչեւ Գավագներ Վօսփորի երկու եզերաց վրայ և Սարայ Պրոնի, Հայտէմ Իսկիւտարի ու Սալաճաքի միջեւ գըտնուած և շինուելին հարկ տեսած նաւամատոյցներու միջեւ մեծ ու փոքր շոգենաւեր բանեցնել, ուղեւոր, անասուն, կարասիք և այլն փոխադրելու համար։ Շիրքէթի այս մենաշնորհն ու արտօնութիւնը կարելի չէ փոխանակել որ և է մենաշնորհի ու մենավաճառի հետ։ Հետեւաբար ապագային որ և է խնդիր չծագելու համար հարկ է այժմէն վերջնապէս որոշել երկու կողման վիճակն ու դիրքը։ Շիրքէթի ընկերութիւնը պարտականութիւն յանձն առած է իւր մենաշնորհի սահմանին մէջ եղած և հանրային պիտոյից յատուկ ամեն ծառայութիւն ի գործ դնել, հետեւաբար Շիրքէթի ընկերութիւնը կը ծանուցանէ որ քարափանց շինութենէն յետոյ այդ սահմանին մէջ եթէ պէտք տեսնուի շոգեշարժ լաստեր բանեցնել, կարասեաց և այլոց փոխադրութեան համար, պատրաստ է այդ տեսակ շոգենաւեր ձեռք բերելով բանեցնել տալ։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԳԻՐ Բ. ԴՐԱՆ

Աւասիկ թարգմանութիւնն այն եպարքոսական պաշտօնագրոյն, որ՝ 13 Նոյեմ. 1306 Թուականաւ, Դատական ու Կրօնական գործոց նախարարութեան ուղղուած է և զոր այս վերջինն հաղորդած է Յունաց Պատրիարքարանին։

Յունաց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց խնդրոյն վերաբերեալ այն խնդրանաց վրայ, որք Յունաց Ամեն. Պատրիարքին կողմէ մատուցուած էին, Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ տրուած որոշմունք հաղորդուած էին Ն. Ամենապատուութեան։

Արդ, Յունաց Ամեն. Պատրիարքն՝ Թագրիրով մը, որ Ձեր Վսեմութեան մէկ պաշտօնագրովը ղրկուած է Բ. Դրան, ծանուցած է թէ իւր խնդրանաց և տրուած որոշմանց մէջ հիմնական տարբերութիւններ կան։

Պատրիարքարանի կողմէ տրուած բերանացի բացատրութեանց համաձայն, այդ տարբերութիւնք կը բաղկանան հետեւեալներէ։

Ամուսնական դատերու մէջ՝ պարէնի (Նաֆաքա) առթիւ Պատրիարքարանի կողմէ տրուած վերջնական որոշմունք գործադրուելու պահուն երբ պարտականին բանտարկութիւնը հարկ դատուի, պահանջող կողմէն որ եւ է ծախք չառնուլ բանտարկեալ պարտականին համար։

Ժառանգական խնդրոց գալով, դատարանք չմիջամտեն այն անշարժ և շարժուն կալուածոց զորս քրիստոնեայ մը կտակած է, նոյն իսկ եթէ ժառանգորդք չափահաս կամ անչափահաս ըլլան։

Դպրոցական խնդրոց համար ալ, Պատրիարքարանն և կամ Մետրապոլտարանները վաւերացնեն ուսմանց ծրագրերն և ուսուցչաց ու ուսուցչուհեաց վկայականները։

Վերջապէս, փոխել պուլկար եպիսկոպոսաց հագուստի ձեւն և անոնց Պերաթներուն մէջ ինչ ինչ տրամադրութիւններ գտնել։

Նախարարաց Խորհուրդն, յետ խորհրդակցութեան, հետեւեալ որոշումները տուած է.

Ա. Նկատելով որ, երբ պարէնի առթիւ տրուած որոշման մը գործադրութեան պահուն պարտականին բանտարկութիւն հարկ դատուի, արդարութեան հակառակ է պահանջող կողմէն ուտեստի ծախք մը առնուլ բանտարկեալ պարտականին համար, որոշուած է այդ մասին մասնաւոր հատուած մը աւելցնել վճիռներու գործադրութեան կանոնագրոյն մէջ (Իճրա Նիզամնամէսի)։

Բ. Եթէ չափահաս ու անչափահաս ժառանգորդներ ունեցող քրիստոնեայ մը կտակ մը թողու, որ վաւերացած ըլլայ Պատրիարքին, Մետրապոլիտի մը կամ եպիսկոպոսի մը կողմէ, այդ կտակ դատարանաց կողմէ ընդունելի պիտի դատուի կտակելով անշարժ ու շարժուն ստացուածքներն, ի բաց առեալ Վագըֆներն ու Միրիյէ կոչուած հողերը, կտակնկալին պիտի յանձնուին առանց որ և է կողմէ միջամտութիւն մը ըլլալու։ Եթէ ժառանգորդաց միջեւ այդ կտակներու առթիւ վէճ ծագի, Պատրիարքարանի խառն ժողովոյ կանոնագրոյն Գ. յօդուածին համաձայն՝ այդ վէճեր պիտի կարգադրուին ի Կ. Պոլիս խառն ժողովին և ի գաւառս Մետրապոլտարանաց ժողովներուն մէջ, որոց կողմէ տրուած վճռագիրք պիտի գործադրուին կառավարութեան գործադիր իշխանութեանց միջոցաւ։

Գ.—Ինչպէս որ վարժարանաց ուսմանց ծրագրերը կը պատրաստուին ու կը վաւերացուին Պատրիարքարանին ու Մետրապոլտարանաց կողմէ և ուսուցչաց ու ուսուցչուհեաց վկայականք եւս այդ կրօնական իշխանութեանց կողմէ կը վաւերացուին, հարկ է որ կառավարութիւնն եւս ադոնց վրայ տեղեկութիւն ունենայ։ Հետեւաբար վարժարանաց մէջ աւանդուած ուսմունք պիտի քննուին Մէարիֆի քննիչին կամ տնօրէնին կողմէ եւ եթէ հաստատուի որ վնասակար նիւթեր կ'աւանդուին և վկայական չունեցող ուսուցիչներ կը գտնուին, վերոյիշեալ վնասակար նիւթերու ուսուցումը Պատրիարքարանի կամ Մետրապոլտարանաց հետ կատարուած բանակցութենէ մը յետոյ, պիտի արգիլուին եւ վկայական չունեցող ուսուցիչք կամ ուսուցչուհիք անոնց միջոցաւ պիտի փոխուին,

Դ.—Գալով պուլկար եպիսկոպոսներու հագուստի ձեւը փոխելուն, ինչպէս որ արդէն յանձնարարուած էր Պուլկարաց Գեր. Էկզարքին, այս անգամ եւս միեւնոյն յանձնարարութիւնը պիտի ըլլայ։

Ժամանակէ մը ի վեր յոյն եկեղեցեաց մէջ կրօնական արարողութեանց դադարումն, այս օրերս տեղի տուած է Բուլկարի յոյն ու պուլկար ժողովրդեան բողոքանաց ընդդէմ Պատրիարքարանի։ Յայտնի է ամենեցուն թէ կայս. կառավարութիւնը բնաւ չխզած չէ կրօնական առանձնաշնորհմանց նկատմամբ ի վաղուց անտի իւր ունեցած պաշտպանողական և արդարակորով ընթացքէն։ Ինչպէս որ մանրամասնօրէն բացատրուած էր նախորդ գեկուցման մէջ, այդ առանձնաշնորհմունք ամբողջովին կան և են ի գործադրութեան։ Միանգամայն մեծ դիւրութիւնք ընծայուած են Պատրիարքարանի ու կրօնական պետերու վերաբերեալ գործոց։ Պատրիարքն ու կրօնականք յետ այսօրիկ պէտք է վստահ ու ապահով ըլլան և գնահատելով այն առանձնաշնորհումներն որք կայս. կառավարութեան կողմէ Պատրիարքարանին շնորհուած և Վեհ. Սուլթանին կողմէ վաւերացուած են, գոհ և երախտապարտ մնան։

Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է նաեւ Ձեր Վսեմութեան միջոցաւ հրաւիրել Ամեն. Պատրիարքն, որպէս զի վերստանձնէ իւր պաշտօն, և, անձնուիրութեան փորձ մը տալով, զգուշանայ այնպիսի ընթացքներէ, ինչպէս է եկեղեցեաց մէջ կրօնական արարողութեանց դադարումն, որք յոյն հասարակութիւնը կը վշտացնեն և որք հակառակ են հաւատարմական զգացմանց եւ պատասխանատուութիւն կը հրաւիրեն։

Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած ըլլալով վերոյգրեալ որոշումները Ձեր Վսեմութիւնը պիտի հաճի ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դնել։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Նոյեմբեր 15 ին և 16 ին եւս հնտախտի որ և է դէպք չէ պատահած Հալէպի մէջ։

Հալէպի Բազարճըք գաւառակին մէջ Նոյեմբեր 1էն մինչ 12 հնտախտէ 29 մահեր պատահած են։ Էսլիպի մէջ՝ Նոյեմբեր 13 ին ու 14 ին՝ 10, Բիլիսի մէջ 14 ու 15 ին, 9, Այնթապի մէջ 14 ու 15 ին՝ 11, Ուրֆայի մէջ 14 ու 15 ին՝ 4, Մարաշի մէջ՝ 15 ին՝ 2, Անտիոքի մէջ 15 ին և Համսի մէջ 13 ին ու 14 ին որ և է դէպք չէ պատահած, Համսի մէջ 13 ին՝ 15 և 14 ին ալ 26 մահեր պատահած են։

Լաթաքիոյ Սէմիյէ գիւղին մէջ հնտախտ երեւան ելնելով մինչեւ Նոյեմբեր 15, 20 դէպքեր ու 11 մահեր պատահած են։ Քարբերդի Պէհէսնի գաւառակին մէջ եւս հնտախտի նման հիւանդութենէ մը 3 մահեր պատահած են, սակայն տակաւին հաստատուած չէ թէ հնտախ է թէ ոչ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կայս. բժշկական վարժարանի մանկաբարձութեան ուսուցիչ Տոքթ. Պէսիմ պէյ կայս. հրամանաւ Բարլին ուղեւորած է մանկաբարձական նորագոյն և կատարելագործեալ գործիներ յանձնարարելու համար Պոլսոյ Քաղաքապետական հիւանդանոցին համար։ Ի դարձին, Տոքթ. Պէսիմ պէյ մանկաբարձական հիւանդանոց մը պիտի հաստատէ ուր իրենց ուսումը գործնականապէս պիտի կատարելագործեն մանկաբարձ կանայք։

ՄԱՀՔ

Գոնեայի նախորդ կուսակալ Սուրուրի փաշա, որ Իզմիր կը գտնուէր, այս շաբաթ գիշեր մեռեր է այդ քաղաքին մէջ։ Սուրուրի փաշա, ինչպէս կը յիշուի, վերաքննիչ ատենի առաջին նախագահութեան պաշտօնէն յաջորդաբար կոչուած էր Մանիսայի կառավարչութեան և Տրապիզոնի, Սեբաստիոյ ու վերջին անգամ Գոնեայի կուսակալութեան պաշտօններուն։

—Կայս. Լիսէի գծագրութեան ուսուցիչ Պ. Հայլէթ նախընթաց իրիկուն իւր տան մէջ (ի Մաքրիգիւղ) թուղթ խաղացած պահուն յանկարծամահ եղաւ։

ԶՕՂՐԱՖՕՍ ԷՖԷՆՏԻ

Լ. Հէրալտ կը ծանուցանէ թէ Կրթական նախարարութեան բարձրագոյն ժողովոյ անդամ Տոքթ. Զօղրաֆոս էֆէնտի հրաժարեցուցուած է այդ պաշտօնէն։

ՀԵՐՔՈՒՄ

Բօսֆօր Տը Լ'Էքօ լրագրոյ Կարնոյ թղթակիցը կը հերքէ Տէյլի Նիւզի կողմէ Փոքր Ասիոյ նկատմամբ տրուած այլ և այլ լուրերը։

ՈՃԻՐ

Այս գիշեր ոճիր մը գործուեցաւ ի Բերա։ Յոյն փաստաբան Պ. Նիքօլայիտէս Փարիկոնէու-Փուլլոսի կողմերն անցած պահուն, չարագործ մը կամ չարագործներ, որոց քանի հոգի և ո՛վ ըլլալը գիտցուած չէ տակաւին, դաշոյնի վեց հար-

ուածներով սպաննեցին զնա․ Ոստիկանութիւնն հետամուտ է ոճրագործները գտնելու․

——

ՍԵՐԴ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒՄԸ

Մանաստըրի գաւառական թերթին մէջ հետեւեալը կը կարդանք․

Պելկրատէն եւրոպական լրագրաց ուղղեալ հեռագիր մը ծանուցած էր թէ Օխրիտայի շրջակայից մէջ Սթեփան անուն սերպ քահանայ մը Պուլկարաց կողմէ սպաննուած է․ Այս մասին խնդրոյն իրական վիճակին վրայ տեղեկութիւնք ուզուած ըլլալով, կը փութամք տալ հետեւեալ տեղեկութիւնները․

Հոկտեմբեր 18ի հինգշաբթի օրուան իրիկունը Բոտկորիցա գիւղին յոյն քահանայն Սթոյան և իւր սպասաւորը Մարքօ Լազոնիչթէ գիւղացի Քորթոսիլի տունը կ'երթայ ստանալու համար այն 14 Փրանսական ոսկին, զոր իւր եղբայրն Ռումանիայէն ղրկած էր այդ Քորթոսիլի միջոցաւ․ Քահանայն այդ ստակն առնելէ և անոր մէկ ոսկին Թիմուր Շահ անուն մարդու մը ունեցած պարտուց փոխարէն տալէ յետոյ, գիւղը վերադառնալու համար ժամ 7ին ճամբայ կ'ելնէ․ Նոյն գիւղացի Ազիզ Թաֆիլ և իւր ընկերք քահանային վրայ յարձակելով կ'սպաննեն զնա․ Թիմուր Շահ ևս, նոյն պաշտուն տունը կոխուած ըլլալով, անձնասիրութիւնը վիրաւորած կը նկատէ և կ'սպաննէ այդ Ազիզը․ Սպաննութեան շարժառիթն է այդ 14 ոսկւոյ գողութիւնը․ Հասկցուած է թէ Մուխթար Ալէքսօ ևս մասնակցութիւն մը ունի․ Սթոյան յոյն քահանայ է և ոչ թէ սերպ․ Նաշանգին մէջ ոչ սերպ տաճարք կան և ոչ սերպ քահանայք․ Հետեւաբար իրաց ճշմարիտ վիճակն այդ է և անկից դուրս եղած վրոյներն անհիմն են․

ՀԵՌԱԳԻՐԱԼՈՒՐՔ

Կ․ ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՏՔԹ․ ՔՈԽ Ի ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 29 նոյմ.— Այսօր Սէն Լուիի հիւանդանոցին մէջ քննուեցաւ երիտասարդ մը, որ երկեք պատուաստուած էր Տքթ․ Քոխի դեղով․ Զգալի բարւոքում մը գիտուեցաւ, և ի տես այս իրողութեան խորապէս զգածուեցան ներկայ բազմաթիւ բժիշկներն և խմբագիրները․

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 29.—Որովհետեւ վախկայ թէ հնարաւոր յԵրուսաղէմ եւս պիտի երեւի, ռուս իշխանութիւնք դադրեցուցին Երուսաղէմ երթալ ուզող ուխտաւորներուն անցագիր տալը․

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 29.— Կ'ըսուի թէ Փարիզի պապական նուիրակն հրաւէր կարդացեր է Երեսփ․ Ժողովոյ անդամ Ֆրէփէլ եպիսկոպոսին՝ այլ եւս չյարուցանել Հանրապետութեան դէմ իւր թշնամական ընթացքը․ Փարիզի արքեպիսկոպոսն ևս՝ Պապին հրամանաւ՝ ի մտայ հաւանութիւն պիտի յայտնէ Փրանսական Հանրապետութեան․ Ֆրանսայի կաթոլիկ կղերին մեծագոյն մասին կողմէ այսպիսի ցոյցեր կը սպասուին ի մտայ, ճանչելով զՀանրապետութիւնն որպէս օրինաւոր կառավարութիւն երկրին․

—Անձեռացեալ Մառի Ռէյնօ երեսփոխանին պարտքն է հինգ միլիոն Փրանք․

ՓԱՌՆԷԼԻ ԽՆԴԻՐԸ ԿԸ ՎՆԱՍԷ՞ ՓԱՌՆԷԼԵԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 29.— Պ․ Փառնէլ յայտագիր մ'ուղղեց իռլանտական ժողովրդեան, իւր ընթացքին վրայ ազգին դատաստանը խնդրելով․ Պ․ Փառնէլ կը յայտնէ ցայսվայր անծանօթ սա իրողութիւնը թէ 1889 նոյմ․ին Պ․ Կլատսթոն Պ․ Ճոն Մորլիի միջոցաւ իրեն առաջարկած էր Իռլանտայի վարչապետութեան («քարտուղարութեան») պաշտօնն եթէ յիշխանութիւն անցնին Ազատականք․ Բայց ինք Պ․ Փառնէլ չուզեց լքանել իռլանտական կուսակցութիւնն․ Եւ այժմ ալ չի կարծեր թէ իռլանտացի ժողովուրդն՝ եթէ իրեն ուժ տայ՝ կը վտանգի Իռլանտայի ինքնօրէնութեան դատը․

(Պ․ Կլատսթոն առ Պ․ Ճոն Մորլի Նամակ մը ղրկած է՝ Պ․ Փառնէլի հողորդուելու համար, որով կը յայտարարէ թէ ծանուցեալ դատէն ետքն անկարելի է որ Պ․ Փառնէլ պետ մնայ իռլանտական կուսակցութեան, եթէ կը փափաքի անգլիական ազատական կուսակցութեան աջակցութիւնը վայելել․ Ս․ Խ․)

Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 29.— Երեսփ․ Ժողովը զՊ․ Կ․ Բանթազուզէն վերընտրեց 75 քուէով, մինչ 45 քուէ տրուեցաւ Պ․ Լասքար Քաթարճիի և 17 քուէ Պ․ Տ․ Պրաթիանոյի․ Նախարարութեան մէջ երկրորդական փոփոխմունք եղան․

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՔՈԽԵԱՆ ԴԻՒՏ

ՊԵՐԼԻՆ, 30 նոյմ. — Երեսփոխանաց Ժողովոյն մէջ, կրօնական և կրթական նախարար Պ․ Ֆոն Կոսլէր, Տքթ․ Քոխի դեղին ընդհանրացման նկատմամբ հարցապնդման մը պատասխանելով, Փրոֆէսօրին աշխատալից ջանքերը մանրամասնօրէն բացատրեց․ Ցոյց տուաւ դեղին արտադրութեան դժուարութիւնները, զոր կարելի չէ գործարաններու մէջ հիննել տալ․ Նախարարն անտեղի գտաւ դեղին աշխեցութեան նկատմամբ արտայայտուած թերահաւատութիւնն․ Ինք նախարարը մինչեւ իսկ կը յուսայ թէ այս դեղ ուրիշ կարգ մը հիւանդութեանց դէմ ալ պիտի կրնայ գործածուիլ․ Աղքատներուն մատչելի պիտի լինի․ Ժամանակ մը ետքը Պետութիւնն ինք պիտի ստանձնէ անոր պատրաստութիւնն, յորժէ կ'երեւի թէ սեղանաւորական գործողութեան առարկայ պիտի չլինի Տքթ․ Քոխի դեղը․ Քոխ յատուկ հաստատութիւն մը պիտի ունենայ Բարեգործական հիւանդանոցին մէջ․ Նախարարն յարեց թէ Փրոֆէսօրէն խնդրած է հրատարակել դեղին պատրաստութեան կերպն, որպէս զի կեղծը չըլլալ անկարելի լինի․ Հինգ հազար ներարկումներու բաւական դեղին արժէքը պիտի լինի քան և հինգ մարք․ Ի վերջոյ, Պ․ Ֆոն Կոսլէր ծանոյց թէ բարերար մը մէկ միլիոն մարք կը նուիրէ աղքատ թոքախտաւորները դարմանելու համար․

—ՓԱՐԻԶ, 30.—Լրագիրք կ'ըսեն թէ Տքթ․ Փէան արդէն սկսեր բարւոքում մը գիտած է Քոխի դեղով դարմանուող թոքախտաւորներուն վրայ․

ԿԼԱՏՍԹՈՆ ԸՆԴԴԷՄ ՓԱՌՆԷԼԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 20.—Լրագիրք զայրոյթ մը կը յայտնեն Պ․ Փառնէլի յայտագրոյն համար, որով ինքզինք արդարացնելիք բան մը չէ ըսած․ Տէյլի Նէ-զ, Կլատսթոնեան գըլխաւոր թերթը, կ'ըսէ թէ Պ․ Փառնէլի գործած սխալն՝ հանրային վստահութեան չարաչար գործածումն՝ վերջ պիտի տայ անգլիացի ազատական կուսակցութեան բարեկամութեան իռլանտական կուսակցութեան հետ․

—ԼՈՆՏՈՆ, 30.—Պ․ Կլատսթոնի պատասխանեց Պ․ Փառնէլի յայտագրոյն, զոր անճիշդ կը գտնէ․ զի թէեւ մտերմական խօսակցութեան մէջ ինչ ինչ կէտեր յիշած է որք կրնան բարեփոխել իռլանտական ծրագիրը, բայց պաշտօնական առաջարկ չէ ըրած․ Պ․ Կլատսթոն կը յարէ թէ ինք միշտ այն կարծիքն յայտնած է թէ իռլանտական կուսակցութիւնն անկախ պէտք է լինի անգլիական ազատական կուսակցութենէն․

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 30.— Առաջիկայ փոխառութեան մասին Պ․ Փէյթանի առաջարկն, որուն ելմտական նախարար Պ․ Ռուվիէ կը հակառակէր, քուէարկեցաւ 233ի դէմ 275 քուէով․ Մեծամասնութիւնը բաղկացեալ էր 151 աջակողմեաններէ, 46 ձախակողմեաններէ և 28 պուլանժէականներէ․ Նախարարաց Խորհուրդն այսօր պիտի քննէ այս քուէարկութեամբ կառավարութեան ենթարկուած վիճակը․

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 30.—Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Զօր․ Ֆլորէսքօ Մերակայտի նախագահ ընտրեցաւ 53 քուէով, մինչ կառավարական ընտրելին 52 քուէ ստացաւ․ Նախարարապետն ըսաւ թէ այս քուէն նշանակալից կը նկատէ, և պիտի տեղեկագրէ Թագաւորին․

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 30.—Սքուփչինան վիճաբանեցաւ մեծամասնութեան ուղերձի ծրագրոյն վրայ․ Տեղեկարերը կ'ըսէ թէ փոքր պետութիւնք անկախ քաղաքականութիւն չեն կրնար ունենալ, և պէտք է պարագայից համաձայնին․ Փաշճաճան և անոր պատասխանն ուրիշ բան չեն կրնար պարունակել բայց եթէ ինչ որ կարելի է Օսմանեան արգի հանգամանաց մէջ․

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

ԼՈՆՏՈՆ, 29․ (Ա․ Հ․ Գ․) — Ամերիկայի մէջ (Ն․ Ե․ ո՞ր քաղաքին մէջ․) նոր սնանկութիւնք կը ծանուցուին, բառ մեծի մասին բամպակի գործ ընող տուներուն վրայ․

—ԼՈՆՏՈՆ, 30․ (Ա․ Հ․ Գ․) — Պերլինի Սակարանին վիճակը սաստիկ մտահոգութիւն կը պատճառէ հոս, զի այն Սակարան չափազանց բեռնաւորեալ է երկրորդական թուղթերով և դրամէ զուրկ կը գտնուի․

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 19 Նոյմ.

Օսմանեան Թղթադրամ

Երեք երեկոյ դիր․ (Մէ-ջ․ Սէրի)		19 36½
Ալռուտուրն բոլորեւնու		19 34
Նեո-որին	»	19 34½
Թանզիմաթը Օսմանեան երեք երեկոյ		78 20
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹԵՐ

Փոխառութիւն	A Սէրի	42 3/4
»	B »	23 3/4
»	C »	19 34

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սուրէթէ ժէնէրալ	Անգլ․ Լ․	4 35
Երեւ ժէնէրալ	Օսմ․ »	9 18
Պանք Օթոման	»	6 23
Օսմ․ Հանք ժէրալ	» »	4 28
Թրամուէյ	» »	534
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր․	77
Բաժնեթուղթ Լոնտրայի	Գ․ Կ․	145

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

Օսմանեան ոսկի	Դրշ․	100
20 Փրանքնոց	»	86 32
Անգլիական ոսկի	»	109 25
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմփերիալ	»	91
Ֆիօրին	»	51 10
Րումէլի թղթադրամ	»	7 85
Մէճ․ արծաթ․ (տուր)	»	107 85
Վենեթ	»	102 30
Հինգնոց	»	102 20
Մէճիտիէ	»	100
Թամֆէյէ		—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 29 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր․ 50 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 92½
» 4½ %	104 32½
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ․	18 40
Օսմանեան երկաթուղի	77 50
» Րէժիի բաժնեթուղթ	336 25
Պանք Օթոման	615
[illegible] Լիօնէ	795
[illegible] 5 %	95 60
[illegible]	463 75
[illegible] թուղթ (1890)	407 50
Եգիպտական միացեալ	485
Պանք դը Բարիզ	840
[illegible] արժէթուղթ	460
Սուէզի ջրանցք	2393 75
Իսպանիական արտաքին	74 1/4
Ռիօ Թինթօ	586 25
Մեքսիքոնօ	681 25
Հէր Լոնտրայի վրայ	25 27½

Լոնտրա, 29 Նոյմ․ ժամ 5 վայր․ 30 երեկոյ

Անգլ․ Քօնսօլիտէ	96 1/16
» Սէրի Դ․	18 1/4
» » Բ	42 3/4
» » Բ	23 3/4
» » Գ	18 1/4
Փոխառութիւն 1877	101 1/4
Պանք Օթոման	14 5/8
Եգիպտական միացեալ (բաժնեթ․)	95 13/16
» տաւանէ (բաժնեթ․, Նոր)	91 7/8
Ռիօ Թինթօ	23 1/8
Ֆէտմենթալ (ֆոսֆ․ Բոլիվ․)	102 3/4
Հունգարական 5 %	90 3/4
Մոնոպոլ »	71 1/4
Ռուսական 1889	97 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 26½

Վիեննա, 29 Նոյմ․ ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	36 90
» Րէժիի բաժնեթուղթ	140 75
Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	115 35

Պերլին, 29 Նոյմ․ ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	20 30
Ռումէլի թղթադրամ	236 25
Օսմանեան երկաթուղի	78 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ․	18 10

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 21 Նոյմ․ ժ․ — վ․ — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 95
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ․	18 37½
Օսմանեան երկաթուղի	77 50
Օսմ․ Րէժի	331 25
Օսմ․ Մաքս․ արժէթուղթ	407 12½
Երիօրիթէ թիւրք	460
Պանք Օթոման	612 50
Ռիօ Թինթօ	536 25

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւելքի 2051 թուոյն մէջ Տնտեսական Պատ․ Խորհրդոյ վերջին նստին մէկ որոշումն կարդացուեցաւ, որով կերպիւ մը կ'ամբաստանուէր Խորհուրդս, իբր այն թէ հակառակ կրկնակի եղած ազդարարութեանց և իւր խոստմանց, տակաւին իւր հաշիւներն չէ ներկայած․

Խորհուրդս կը պարտաւորի սոտ պատասխանել թէ՝ արդէն իւր առաջին շըրջանի հաշիւները ներկայացուցած է, եւ երբ երկրորդ տարւոյ հաշիւներն ներկայել կը պատրաստուէր, աչա Տնտեսական Պատ․ Խորհրդոյ կողմանէ մի ազդագիր ընդունեց, որով յայտարարուելով թէ Ազգ․ բոլոր եկեղեցեաց հաշուետումարներն միօրինակութեան վերածելու համար Տնտ․ Խորհուրդն տիպար օրինակ տետրակ մի կը պատրաստէ, հետեւաբար կը պատուիրուէր առ ձեռն տումարներու մէջ գրել հաշիւներն, որոյ պատճառաւ երկու տարի յետաձգուեցաւ Խորհրդոյս հաշուետուութիւնն․

Ցաւ է սոտ ըսել թէ՝ Տնտ․ Պատ․ Խորհուրդն այնչափ երկար ժամանակի մէջ չի կրցաւ յարգել իւր խոստումն, և ի վերջոյ մէկ սնտուկի տետրակ ղրկեց, որոյ մէջ Ազգ․ Պատրիարքարան բառէն զատ ոչ ինչ տեսնուեցաւ․

Ցայնժամ Խորհուրդս ձեռնարկեց ըստ առաջնոյն իւր տումարներն պատրաստել որոյ պատրաստութիւնն ստուգելու համար երբ Պատրիարքարանի ընդհանուր հաշուակալն ի Խորհրդարան եկաւ, ըսաւ որ այս ինչ եւ այն ինչ կերպով ու աւելի մանրամասնաբար պէտք է պատրաստել, ուստի Խորհուրդս Պատրիարքարանի պահանջումն գոհացնելու համար աւելի հաշուագէտ անձ մը յանձնեց, որ ճանապարհորդութեան մի պատճառաւ փոքր ինչ յետաձգելէ ետք, երբ վերջին օրերս ամբողջացուցած էր զայդ և Խորհրդոյս պիտի յանձնէր, ցաւալի պատճառաւ մի չի կրցաւ, որ՝ ինչպէս Տնտ․ Պատ․ Խորհրդոյ, նոյնպէս բազմաց ծանօթ է․

Արդ, Տնտ․ Պատ․ Խորհուրդն երբ գիտէ սոյն պատճառները, ցաւալի և զարմանալի ճշմարտութիւն մ'է թէ՝ մասնաւոր նպատակաւ մի գրած է, և թերեւս յոխս ազգին և թաղեցւոյն անվստահելի ներկայացունել կուզէ զԽորհուրդս, որոյ մատուցած ծառայութիւնք թէեւ ոչ այնչափ բարձր, սակայն ճանչցուած են ազգային վերին իշխանութեան և Թաղեցւոց կողմանէ․

Ի Դիմաց Թաղական Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

ՅՈՎՀ․ ԱՐԻԿԵԱՆ — ՆԵՐՍԷՍ ՍՐԵՑԵԱՆ

17 Նոյեմ․ 1890

Պալատ

ԱԶԳ ԵՒ ՎԱՐԺԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Բ

Երկրորդ յօդուած մ'եւս, իբրեւ շարունակութիւն նախորդին, աւելորդ չեմ համարիր․

Կարեւոր առարկութիւնը զոր կարելի է ի մէջ բերել վարժապետութեան կողմանէ, այս է, թէ «Հոգաբարձութիւն կամ Թաղ․ Խորհուրդ ըսուած մարմին մը, շատ անգամ անհմուտ վարժարանական վարչութեան և դըպրոցական պաշտօնէութեան, Ուսուցչաց գլխուն վրայ կանգնած է․ Վկայականաց գործը, որ իբրեւ պատուար մը դրուեցաւ կարգ մը զեղծմանց առջեւ, չ'ու տըկար է տակաւին իւր նպատակին մէջ․ քմահաճոյքը մե՛ծ տեղ կը գրաւէ․ այս ինչը խախտել, այնինչը բերել նուազ զգոյն փաստով, անձնական հաշիւներ կարգադրել, —այսպիսի տակաւին կարգ մը առարկութիւններ կըլլան․

—Ասոնք չեմ ջրեր․ միայն չեմ մոռնար ըսել որ եթէ ամէն խնդրոյ տակ վարժապետ մը չգտնէինք, եթէ ամէն հոգաբարձուի քթանցից քամերը բռնող չողոքորթ մը, ախոյեան մը չունենայինք, շատ անկարգութիւն ինքնին գոյութիւն չէր ունենար․ Սեթագրենք թէ կարող վարժապետ մը իր պաշտօնէ արձակուեցաւ յանիրաւի, ո՞վ կը յաջորդէ անոր․ —ո՞չ ապաքէն վարժապետ մը նուազագոյն վարձքով և նուաստ պայմաններու տակ․ Ո՞ւր է այդ կարգի վարժապետներու դէմ յարուցուած կռիւը․ այդպիսիք եղած չե՞ն քաղցկեղը կրթական գործին մէջ եւ անպատւութիւն նոյն իսկ իրենց պաշտօնին քիչ շատ գիտակ անձանց․ Եւ սակայն մեռա՞ւ ասոնց մէկը․ ամէն բերան Երեմիայէն կը ներշնչուի․

Եթէ վարժապետութիւնը զգացած է վաղուց որ գործերու անհմուտ պաշտօնէութիւն մը շատ անգամ մըխալ ինչ ինչ անձնական նկատումներէ, կը խաղայ ու պիտի խաղայ իր ճակատագրին հետ՝ դաշնակի մը յարերուն հետ խաղցող նենգաւոր մատներու պէս, ան հրաժեշտ էր վարժապետութեան ամբողջութիւն մը դնել օրէնքներու տակ, Ազգին ցոյց տալ որ կրթական պաշտօնէութիւն մը կայ․ Ունի՞նք այս ոգւով և ուժերով չինուած ամբողջութիւնը, ո՛չ․ Եւ թէեւ քանիցս դումարումներ եղած են՝ «վարժապետական ամբողջութիւն» հաշուելու, բայց ամէն անգամ ալ ոչինչ եղած են՝ իբրեւ արդիւնք թողլով այս տխուր համոզումը թէ վարժապետութիւնը չէ կարող հրատարակել իր Ամբողջութիւնը և ունենալ համերաշխութիւնն այն նուիրական գործի մէջ զոր ի ձեռին ունեցած է ազգային դաստիարակութեան նպաստելու գիտաւորութեամբ․ Այդ կազմակերպութիւնը չկայ․ պատահեցա՞ւ դէպք մը և աջա աջէն ու ձախէն խո՛ւլ մըրմունքներ, հինգած բանաձեւներ ցաւերու, թաքստի յարձակմունք՝ եւեւէն զարնող թշնամւոյն պէս․ Այո, չեմ ըսեր չմաքառիլ, մաքառիլ արիաբար, դէմ առ դէմ, ցոյց տալ Ազգին՝ զեղծումը և գանձանակին գրամը գողցող հաւատարիմ գանձապետը․ Արդ, մէկ կողմանէ արտաքին ճնշում այդ պաշտօնէութեան իրաւանց դէմ, և միւս կողմանէ օրինաւոր կազմակերպութեան մը բացակայութիւնը, սատիէն գրկանք, անդիէն յանկանի մը ողորմ ճիչը, բնականաբար պիտի գոյացնէին վարժապետութեան դէմ այն ցո՛ւրտ անտարբերութիւնը հանրութեան մէջ․

Իսկ ինչ որ աւելի ցաւալի եղած է, այս է թէ վարժապետութիւնը չէ կրցած սրբինաւորել Ազգին ակնկալութիւնը․ Սահեպ լսած ենք թերթերու մէջ որ մեր վարժարաններէ դուրս ելնող տղայք, շատ քիչ բացառութեամբ, անկարող գտնուած են ո և է գրագրութեան կամ թարգմանութեան պաշտօններու․ մէկ Ալքի 20-30 հոգի կը վազէ և հազիւ մէկ կամ երկուքը կը յաջողին․ Բիչ մըն ալ ընդարձակելով այս մասն՝ ըսեմ թէ ամեն անոնք՝ որ չուկայի մէջ կ'ապրին այսօր, ոսկերիչն ու իր աշկերտը, դարբինն ու իր համբակը, աղջիկներ ու կիներ, որ այսօր հայ տուներու մէջ խոհանոցն ու մանկանց կեանքն ի ձեռին ունին, գրեթէ առանց բացառութեան մեր վարժապետութեան ձեռքին տակ քրտնած են, և սակայն արդիւնքն այս է որ մեծ մասամբ իրենց լեզուն իսկ չը գիտեն խօսիլ քիչ շատ կոկիկ․ իսկ միտքե՞րն․ ա՜հ, միտքերն, ա՛յնչափ անտաշ են և անկիրթ, որ իբրաւամբ ցաւ կ'զգեն․ Աչաւասիկ մեր արդիւնքն Ազգին մէջ՝ հակառակ այնչափ ոսկիներու որք, ո՞վ գիտէ քանի միլիոններ կրնային կազմել, և արդիւնք այն ժամանակին՝ զոր տուած է մեզ Ազգն իր զաւկներուն հետ․ Դրամի հետ՝ ժամանակի հաշիւն ալ կը պարտինք Ազգին․

——

Վարժապետութիւնն, իր գործին մէջ յաջողելու համար, շատ բան ըրած ըլլալու էր ցայսօր, պարտաւոր էր ինքզինքը համակրելի ընծայեցնել հանրութեան այնպիսի առաւելութեամբ, զորս չ'տեսնէր այլուր, այնքան՝ զի հոգութեամբ, զոր չ'կարենար գտնել ուրիշ հոգիներու վրայ․ Պահանջքը միայն բաւական չէ․ Տեմար խանութպանն իսկ ճանչցուելու և յաճախորդներ գտնելու համար, փառով ճամբայ կ'ելլէ․ բայց երբ միանգամ ցոյց տուաւ իր ապրանքներու ազնուութիւնը, չի նե՛ց միանգամ՝ իր վարկը․ ալ կ'սկսի չահիլ․ Վարժապետութիւնը մեր մէջ ի սկզբանէ այդչափ ալ հաշուած չէ․ բաւական է որ մէկն հագնի այդ անունն ըստ բախտի, առանց կոչման և կարեւոր պայմաններու, իրաւունք կ'առնայ երազներ տեսնելու և երախտաւոր կոչուելու․

Վարժապետութիւնը պէտք էր վարկ մը գոյացնէր․ վարկ ոչ նուաստութեան մէջ անշուշտ և ոչ իսկ Աղայի մը ոտքերուն տակ․ Իբրեւ գրական և կրթական պաշտօնէութիւն՝ կրնար՝ ի սկզբանէ անուն ունենալ իր թերթը, փոյթ չէ, թող չարթօրեայ ըլլար․ Այս թերթը միջոց մը կ'ըլլար իրեն ի հանդէս բերելու իւր մտաւոր կարողութիւնները, զոր իբրեւ գրամադրլա ունի յառաջդիմութեան գործին մէջ, ի նմա կ'երեւէր այն գիտական և գրական զարգացումը զոր աչ խորհ չ'կած կ'երթայ․ մանկավարժութեան կը հետեւէր ոտն առ ոտն, քայլ առ քայլ, անոր պատմութիւնը կ'ուսուցանէր, ցոյց չէր տար կենսագրութիւնն այն մեծ հեղինակներու որք ուսուցչութիւնն յեղաշրջելով կ'անցնին ու կ'երթան օրհնութեամբք և փառօք․ Ասոնք ամենքը կուգային կ'ապացուցանէին թէ վարժապետութիւն բուածը՝ [illegible] մը չէր, և ոչ ալ այն կարգ մը անձանց, զորս վարժապետութիւնն իր ծոցին մէջ կը անուցանէ այսօր, վհա՜տ հոգիներ, ժանգոտ ուղեղներ, տափակ մարդիկ, որք ոչ ներկային են և ո՛չ ապագային․

Այս կարգի ձեռնարկութեան մը պակսելուն դէմ՝ ո՛ և իցէ արդիւնք եղած չէ և չկայ բնաւ այսօր իսկ․ Թերթի մը հրատարակչին առաջին օրը բաժանորդ կրնայ չունենալ, սակայն վարժապետական թերթն, եթէ խմբագրուած է այն պայմաններու տակ, զորս վերագոյն ծրագրեցի, առջի օրէն, իբրեւ բաժանորդներ, կ'ունենայ վարժապետութեան դէմ երեք մասն միանգամայն և յաւագոյն թիւ մըն ալ գրասէր անձանց, որք տարփանօք հետամուտ են գրականութեան և գիտական ծանօթութեանց․ Եւ այսպէս վարժապետական թերթը՝ փառս չառթելէ զատ, կրնար բերել օգուտ մը ընկերութեան․

Վարժապետութեան վարկին համար ոչ նուազ անհրաժեշտ է խնայողական Արկղի մը գոյութիւնն, որու մասին շատ խօսուած է,—«Արկղը դրամով կը լեցուի, մեր դրամն ո՞ւր է»,—Ամէն անգամ որ այդ մեսոզին խօսքն ըլլայ, պապուկներուն կարգը կը մտնենք․ Իրաւացի չէ այս․ և այնու մանաւանդ ցաւալի, զի յակիններն առնողք են որք պարբերաբար առած են Ազգէն 30, 40, 50 ոսկի ամսական, Լաւ կամ դէչ, միշտ դրամ եկած է Ազգէն յանուն կրթութեան, և առնողներն եղած են վարժապետք․ Այսօր միայն Պոլիսը տարուէ տարի կուտայ տասն-տասներկու հազար ոսկի․ չէ՞ր կարելի տարեկան պահեստի գումար մը զեղչել այդ դրամէն, հարիւրին մէկ կամ երկու գնել խնայողական Արկղին մէջ և անոր հոգալ ի ծերութեան մեր չքաւոր պաշտօնակիցները․ Ո՞վ արգելք կ'ըլլար մեզ այս ձեռնարկութեանը մէջ․ Եւ սակայն ամէն կարգի արհեստաւորաց գտաւ ինքն իր մէջ կը կազմէ Ամբողջութիւն մը, զոր կը վարէ օրէնքներու տակ, ի հարկին գումար մը կը հասցնէ ծերուկ կամ անգործ արհեստակցին․ Ի մէջ բերեմ դէպք մը՝ զոր լսած եմ․ Պատմիչը կըսէ թէ, ինքը որճարանի մը մէջ սկսոտած կը գտնուի օր մը [illegible] խմբի մը, իւրաքանչիւր ժամական այն տարօրինակ տակ որով կը անհնհնք փողոցի մէջ այդ արհեստի մարդիկն՝ աւելներու դէզ մը չալկած․ «[illegible]» կը սրտւի միաձայն հաւանութ․․․ Այն առեն փարպեսին մէկն ոտքի կ'ելլէ ժողովին մէջ, և պետն յատենի կը հարցնէ ժողովին անդամնալի վճիռը, թէ «մէկ չարամ աւելի չպիտի ծախեն»․ Դատապարտեալը ծեծով, քիչ մըն ալ գեղնած ու կարմրած ամօթի անպատիւ չըրին տակ քաշուեցաւ գնաց․ Հետաքրքրութենէ չարժեալ՝ կը տեղեկանայ որ փարպեսն, հակառակ իրենց մէկ օրէնքին, [illegible] աւելի ծախած էր օր մը․ Աֆէրի՛մ մարդիկ ըսելով դուրս կ'ելլէ․

Առանց չարադրելու, համեմատութեան գնելով մեր մտաւոր դասուն հետ, կը գտնեմ որ [illegible]ներն իրենց արհեստը դրած են օրէնքներու տակ, անհատին պարտաւորութիւնները ճշդուած են առ իր ամբողջութիւնն, և վարժապետութիւնը բան մըն ալ չունի, ամէն մարդ կարող է գալ մտնել իր մէջ, ամէն փախստական կրնայ ապաստանիլ հոն իբրեւ Անկելանոց մը, և իւրաքանչիւր որ իր ունեցած ապրանքը կրնայ ի վաճառ հանել վարժապետութեան մէջ, այն հաշուով ու գնով, զոր ինքնին կ'սահմանէ․ Ո՞վ է յանցաւորը․

Վարժապետութիւնը պարտաւոր է ինքզինքը չխտկել ուրիշ տեսութեամբ ալ․ Եթէ կզգանք թէ Ազգ․ բառը նուիրական բան մըն է, դաստիարակութիւնը սուրբ է, վարժապետութիւնն, իբրեւ զգայուն և մտաւոր դաս, պէտք էր շատ զգուշութիւն յանձն առած ըլլար անվհատ ոգւով, առաքեալներու պէս՝ իր պաշտօնին կոչմանը փարելու միւր ոգւով չափ և քարոզէր Աւետարանի գլուխներուն պէս․ Իր գրամ-արկղն ալ, առանց հաշուելու գոյն Յուդայի գանձանակին, հոգար ի ծերութեան չքաւոր ուսուցիչներ․

«Բնա՛ չըլլալ Ազգին» — այս մըտածումն ալ պէտք չէ՞ր որ գրգռէր զմեզ․

Այս ամէնը կը հաստատեն անհերքելի եղանակաւ որ վարժապետութիւնն Ազգէն պահանջումներ ըրած առնէ, իր մեռելին դափնի կամ պըսակ ուզած առնէ, իր ծերուկ չքաւորին՝ միխիթարութիւն խնդրած առնէ, Ազգային դաստիարակութիւն ըսած առնէ, ինքն իր պարտքերը կատարելու մէջ թերի է․ իր դադանըքն նախ ինքը պսակ չ'առնիր․ իր ծերուկ չքաւորներն՝ անտես կը թողու, դաստիարակութեան մասին անտարբեր է․ Ո՞վ է մեղապարտը․ Արդ, քանի որ առ այժմ վարժապետութիւնն պահանջուած բաներէն և ոչ իսկ մին առնելու ունի, չքաւոր ծերուկներու մասին թող բնաւ անպատւութիւն չը համարուի իրենց վերջին օրերը սպառել հիւանդանոցի մէջ․ Ինչո՞ւ ամօթ պիտի համարուի դուրս հանել վարժապետի մը դագաղը այն գանէն ուսկից կը մտնեն մեր պանդուխտ և կարօտ հիւանդներն, ուսկից եղած են հազարաւոր մեռելներ, կեսք ճըմլուած ճզմուած կեանքի առաջ հասակին մէջ, ոմանք կորիճ և կորովի, և այլք կեանքի վայրէջքին մէջ՝ տաբիները մաշելով բեռներու տակ եւ հեռու [illegible] տուն, զաւկի, և կնոջ երեսները․

Այս տողերուն գրողը չմոռնար իր յարգանքն Անոնց որք ժամանակ մը կը կազմեն վարժապետութեան մէջ, և որք անձնական ամէն շահերէ վեր կը ճանչեն Ազգին կրթական գործը․

Հ․ Հ․

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Յ․ Պ․ ՓՈՑԱՃԵԱՆ

Ի Ղալաթիա, Մահմուտ, Նպարեղինաց առեւտրով զբաղող Յ․ Պ․ ՓՈՑԱՃԵԱՆ եւ Ս․ ՎՐԹԱՆԷՍԵԱՆ ընկերութիւնը լուծուած լինելով, յիշեալ ընկերութեան անդամներէն Յ․ Պ․ Փոյաճեան՝ պատիւ ունի ծանուցանել իւր պատուարժան յաճախորդաց թէ՝ միեւնոյն առեւտրով զբաղելու համար վաճառատուն մը բացած է ի Մահմուտ․ չոգենաւային Լէյ․ ընկերութեան գրասենեկաց դիմացը, Ռուսաց Անտրէէվըրքի վանուց ներքեւ, Թիւ 111, ուր կը գտնուին ամեն տեսակ նպարեղէնք, ըմպելիք, Ռուսիոյ անխառն իւղ, ընտիր խավեար և Չիրնասանի ու ռուսական Բարօֆի անխարդախ թէյ․ 205

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ Գ․ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆԻ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ Ռ․ Յ․ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Բ․ Տպագր․ ձոխացեալ

ԳԻՆ 4 ԴՂ․

Աւելորդ է մեծանուն հեղինակին այս գործն նկարագրել, քանի որ արդէն մեծ ընդունելութիւն գտած եւ Ա․ Տպագրութիւնն եւս առաւ ժամանակի մէջ սպառած է․

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

——

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Ընտիր Գրուածոց

Ազգային եւ Օտար Մատենագրաց

(Արձակ և Ոտանաւոր)

Սոյն ընտիր գործն ցարդ հրատարակուած հաւաքածոներու մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, ունի ճոխ պարունակութիւն մի ընտիր դասակարգութեամբ՝ շահագրգիռ և հետաքրքրական ուսանողաց համար․ Երկասիրողն եւրոպացի մեծ հեղինակաց հետեւողութեամբ յաջողած է լաւագոյն մեթոտով մի առաջնորդել զաշակերտս յաւուր [illegible] լեզուի․

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՆ կը բաղկանայ երկու մասերէ․ Ա․ մասին մէջ կը բովանդակին գեղեցիկ հատուածներ, պատմական և նկարագրական գրուածներ, առակներ, ևն․ գինն է 3 ղրշեկ, իսկ Բ․ մասին մէջ որ առաջնոյն կրկինն է ու մեծագիր, կը պարունակէ մեծ մասամբ ամտիսի գրուածներ, գրագիտական գլխաւոր կանոններ, 35 հայ հեղինակաց հակիրճ կենսագրութիւններն, առածներ, բարոյական խրատներ, բառագիտական ծանօթութիւններ ևն ևն․ Գինն 7 ուկէս ղրշեկ․ Կը ծախուին ամէն հայ գրավաճառաց քով․

Սոյն գործոյն կեղծ օրինակներէն զգուշանալու համար բաւ է միայն կարդալ գրքին ճակատն ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ․ 163

ՏՕՔԹՕՐ ՍԵՂԲՈՍԵԱՆ, տեղափոխութիւն ըրած ըլլալով, կը ծանուցանէ իւր հիւանդաց թէ՝ այսուհետեւ կրնան զինքը գտնել Բերա, Եէնի չարշի փողոց, Թիւ 58, ամէն օր կէս օրէն վերջը, ի բաց առեալ երեքշաբթի օրերը․ 23—30

ՍԳՈՒՐԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ․ Պոլիս, 25 օգոս․ 1889

Պարոնայք Սգուր և Պօտէն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգուրի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլուկի և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ․

Իմ կարծիքս է թէ այս համեղ և յարգի պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարելու է Մօռուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն․

ՏՐ․ Ա․ ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

Արտօնատէր Ս․ ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1.000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնուել առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետուարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17.000.000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ատորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ		ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՅ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է ներկայեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անամիատիս խան. 38

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԴՈՒՏ ԻՒՂ

Իփոֆոսֆիթ տը շօղ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճղճատութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է. ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով.

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԼՐ ԵՒ ՀԻՐԱԼ. 852

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻՒԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գաւտոնիքը կը փարատէ գեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻՒԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ. 852

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱՅԹՍԱԻՆ տարուընէ աւելի յաջողութիւն կը յանձնարարէ զնա ի բուժումն հարբուխի, կոկորդի բորբոքման, յօդացաւի, ցաւերու, վէրքերու կտրուածքներու և այլն։

Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը։) 852

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՑՆԵՐ

Առողջապահութիւն բերնի

ՊՈԹՈՑԻ ՋՈՒՐԸ | EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակռաները, կը պնդէ լնդերքը,

կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՌԵԼ ՃՇՄԱՐԻՏ ՊՈԹՈՑԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէ, ՓԱՐԻԶ.

Ասկից առաջ՝ 229, Սէնդ Օնօրէ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՒԷՏԱՎԱՃԱՌԱՑ ՔՈՎ.

Հարցնել նաև Պոթոյի ՎԱՆԻԼԻԱՅ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹը, նրբութեամբ և բոլորմը գերազանց.

6 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ՔԱՌՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԴԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոշտ բեւեռով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քսան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծ մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ ազբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գօճաման Օղլու խանէ Ճօրճի Կիտրոյի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

ՇՆՋԱՐԳԵԼ

ՍԻՐՏ ԲՌՆՈՒԵԼ, ՈՒՂԵՂԻ ՀԱՐԲՈՒԽ

Նոյն հետայն կը հանդարտին, կը բժշկուին ԼԷՎԱՍԷՕՐԻ ԽՈՂՈՎԱԿՆԵՐՈՎ։ Լէվասէօրի անունը պահանջել տուփին վրայ (3 ֆրանք)։ Կեդրոնատեղի Դեղ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ. Ի Կ. Պոլիս Ֆոնտէլլու եղբարք, Բրիտանական դեղարան։

NEVRALGIES

ՋՂԱՅԻՆ ԱՆԿԱՐԳ. ՏԵՍԱԿՈՐԱՒՈՐ Խիթեր, և ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին ՏՈՔԹ. ՔՐՕՆԻԷԻ ԱՆԹԻՆԷՎՐԱԼԹԻՔ գնդահատներով։ Տուփը 3 ֆր. — Պահանջել Գործարանատարը Մաւութեան գրութ. Կեդրոնատեղի՝ Դեղ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ. Ի Կ. Պոլիս Մէզհրէ և ընկ., դեղավաճառք, և ամեն լաւ դեղարաններ. 852

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Նոյ.	ժ. Ը. Ե.	Երթալիք տեղը	
Բշ.	19	1 Եր.	Օտեսա	
Գշ.	20	2 5 Եր.	Աղեքսանդրիա	
Դշ.	21	3 10 Առ.	Անատոլու	
Դշ.	21	3 10 Առ.	Սեվաստոպոլ	
Եշ.	22	4 2 Եր.	Օտեսա	

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գաբու. 26

ՀԱԶԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻՏԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

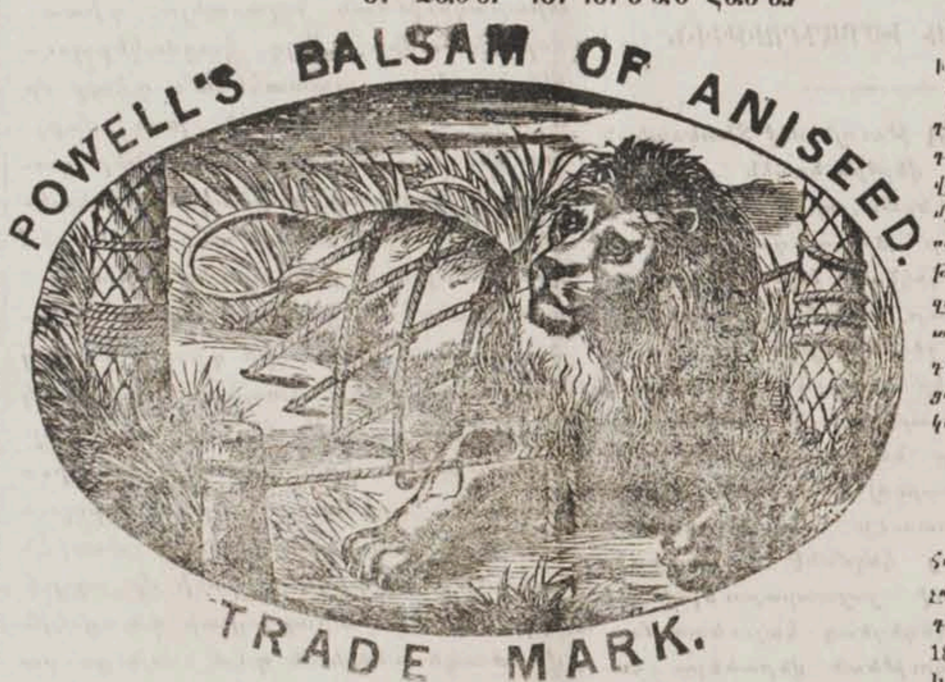

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ Բոուէլ կ'ընդունի ամեն կողմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՔՆԱԲՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մաքի Բօզ հռչակաւոր երգչուհին, սապէս կը գրէ. «1 Յունուար 1890—Սիրելի Տէր. կը հարցունէք թէ ինչպէս գերծ մնացի ինֆլուէնցայէն, թէ որչափ գաղտնիքով կրցայ այնքան փայլուն վիճակի մէջ պահել ձայնս. Ըսեմ. միմիայն գործածութեամբ Բոուէլի Պալսամ օֆ Անիզիտ կոչուած դեղով։ Այս հաճելի դեղին կանոնաւոր գործածման կը վերագրեմ՝ ձմրան գառն եղանակին յատուկ զանազան հիւանդութիւններէ զերծ մնալս, որով կրցայ ի դերսս չի հանել հասարակութեան յոյսերը. Գործածեցէք ուրեմն Բոուէլի այս ագիզանին. անհրկբայ պիտի բուժէ զձեզ։ Ձեր ՄԱՔԻՍ ՌՕԶ ՄԻՔՍԼԸՆ»

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ՊՕՈՒԷԼԼի, 4, Այրիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս րօտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

601 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալիտէ, պահակներցին քով, կայարան Թրամուէյին, 95 և 97

ՊԱԹՐԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ	Անգղ. Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Այս ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն շէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ.

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ ԱԼՊԵՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ ՄԻՀՐԱՆ Յ. ՍԱՐԵԵԱՆ

Գերմանական Ապահովագրական Ընկերութեանց

Սթամպօլ, Պաղչէ-Գաբու թիւ 27. մաքսատան դիմաց. 472

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միհրապ. թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Լիվանկէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մը ստացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումն մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բաւն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օծոր համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուածք, կիսագգեստք, շալեր, քօրսէ, թաշկինակ, ակռանի պիտոյք, չապիկ, չապկնիկեր, ստամանք, փլաննել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագգեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հաստատաւոր զարմանը կը գրաւէ մանուանց այն վայելչութեան և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և աղջկաց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելումն մի բրած է նաև ապապրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ՝ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բազմանոց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ պարտէրին։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բայթնիր խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուի մեծ և փոքր քանակութեամբ

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ե. ԽՕՍԳԻՐԵԱՆ Ընկ.

Կ.Պոլիս, ՊԱՀՃԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ՀՆԴԿԱՑ ԹԷՅ

Ներկայ ժամանակիս ի վեր հաստատուած այն վաճառատուն, որ առ ինքն ուշադրութեան յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և զուաթոց հետ հաստատած բազմամեայ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հռչակ հանած է ի բաւանս կը վայելէ հասարակութեան համակրութիւն, վերջերս ձայնոյն ընդ ել առած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ ամսուեմբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (քանույններովն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի և գեղարուեստական մեդալի հռչակներուեր կրնան համարուիլ ի միջի ալոց մեր արդի յաճախորդաց իբր կարգադրութեան ծառայելու գերազանցած առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատուին ընդ ամեն կարգի անձինք անհանւապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամուրութենէն ինչպէս նաև ձեռնատւն առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորութենէն։ 199

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մաքրուն գոյնը փոխելու համար մեկ երկուանգամեն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՍՏՐԵԱՅ ՍԵՒԻ

Բաղկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ, Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո'րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ իր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր զիտողն ի զերեւ հանելու իր կասկածէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ թեփը կ'անհետացնէ և նոր այժ կուտայ մազերին մորթին, Ուշադրութեամբ կարդալ։

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Օրուակն երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել ափսէի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը ցամքի։ Բոլոր մազերը մեկ քսելով, ասանկ մեկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մեկ անգամը բաւ է։ Եթէ մեկ երկու անգամեն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լուալ գործածութենէն առաջ կամ ետքը։ Միայն գեղին և ձեռները լուալ առ ի զգուշութիւն։

Ծան. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մեկ երկու գործածութենէն ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքոլով տաքցնելէ ետք և այդ ներկին մէջ թաթխուած թրջած սպունգ մը, և ուզուած արդիւնքը յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵԴՐՈՆԻՆ ԶՏՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վալիտէ Պահակներցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 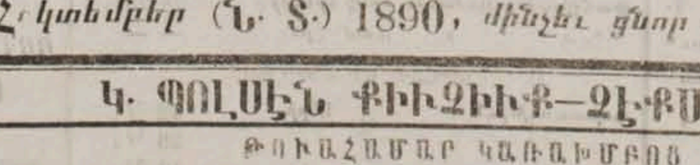 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1890, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

Առաւօտ (6–26) — Իրիկուն (28–46); all columns: ժ. վ.

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	46				
Կ. Պոլիս	6 30	7 ...	7 30	7 50	8 30	9 ...	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 30	...	...	...	...
Կում-գափու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 9	4 39	5 10	5 40	6 40	...	...	...	...
Ենի-գափու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 14	5 44	6 44	...	...	...	...
Տոպու գափու	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 18	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 20	5 50	6 50	...	...	...	...
Եետի-գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 54	10 25	10 54	11 21	11 54	12 22	1 54	2 21	2 54	3 23	4 25	4 54	5 26	5 56	6 56	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 5	10 35	11 6	...	12 6	...	2 6	...	3 5	3 36	4 35	5 6	5 39	6 9	7 9	=	...	...	...
Ս. Ստեփանո	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	...	12 17	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 19	7 18	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	...	12 25	...	...	...	...	...	...	...	...	6 27	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

Առաւօտ (5–25) — Իրիկուն (27–51); all columns: ժ. վ.

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	51				
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 20	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ս. Ստեփանո	6 30	7 ...	...	8 ...	8 30	...	9 30	...	...	...	11 30	...	1 30	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	6 ...	7 6	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	...	11 40	...	1 40	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	7 18	...	...	...	...
Եետի-գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 53	10 24	10 53	11 26	11 53	1 24	1 53	2 26	2 53	3 24	4 24	4 53	5 54	6 23	7 43	...	...	...	...
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 26	8 56	9 29	9 57	10 28	10 57	11 29	11 57	1 28	1 57	2 29	2 57	3 28	4 28	4 57	5 58	6 27	7 57	...	...	...	...
Տոպու գափու	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ենի-գափու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 3	10 34	11 3	11 34	12 3	1 34	2 3	2 34	3 3	3 34	4 34	5 3	6 4	6 33	...	...	...	...	...
Կում-գափու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 8	11 38	12 8	1 38	2 8	2 38	3 8	3 38	4 38	5 8	6 8	6 38	8 6	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	11 46	12 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	8 15	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոններ. 15